Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 791 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 25 ՕԳՈՍՏՈՍ 1886 (Ն. Տ.) 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1886 8 ՋԻԼՀԻՃՃԷ 1303

40 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ,
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ
Գալաթիա, Նորատուն Կեան-Խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	գահկան արժողութ	200
» » Վեցամսեայ	»	100
» » Եռամսեայ	»	50
Գաւառաց » եւ տեղական Թղթատարով տարեկան	»	240
Գաւառաց համար եւ տեղական Թղթատարով վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Դուրս զրկուած ձրագրոյց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չարուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1886

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՒՐՈՊՈՅ մէջ, օրուան խնդիրն են միշտ Պալքանեան Թերակղզւոյն զարմանալի դէպքերն։ Ընդհանուր համոզումն է թէ այս դէպքերը մօտաւոր ապագայի մը մէջ կարեւոր հետեւանքներ պիտի ունենան։ Ուստի, քիչ շատ ամեն Տէրութիւն կ'աշխատի իւր դիրքը չտկել և իւր հաշիւները կանոնաւորել՝ ի նախատեսութիւն ապագայ պատահականութեանց։

Բայց պէտք է նաեւ խոստովանիլ թէ մասնաւոր և յոյժ կարեւոր ներքին խնդիրներ չկան օրը այս պահուս տաղնապ պատճառեն այս կամ այն եւրոպական երկրի մէջ։

—ԱՆԳԼԻԱ, օրինակի համար, ունի միշտ իռլանտական խնդիրը։ բայց ո՛չ առնչի հրատապ վիճակին մէջ։ Կ'բաւարարուի տեսնել թէ ի՛նչ պիտի ընէ պահպանողական կառավարութիւնը։ Սա նախ Իռլանտայի զանազան կողմերն երեւցած անկարգութիւնները պիտի խաղաղեցնէ։ ապա հողային խնդրով պիտի զբաղի, և ի վերջոյ գաւառային ինքնավարութեան ծրագիր մը պիտի բերէ։ Պ. Կլատսդոն ընդարձակ հրատարակութիւն մ'ըրաւ տեսրակի ձեւով, յորում կը պատմէ թէ ի՛նչպէս իւր մտաց մէջ ծագած և տակաւ առ տակաւ յառաջ գացած էր իռլանտական ինքնօրինութեան գաղափարն, և վերջին ընտրութեան մէջ իւր պարտութիւնը նշանակելով հանդերձ, այդ գաղափարին ապագայ յաջողութիւնն յուսալի կը ցուցնէ։

—ՖՐԱՆՍԱՅԻ մէջ, Պ. Ժիւլ Կրէվիի հրաժարման և Պ. տը Ֆրէսնէի նախագահութեան անկման պատահականութիւնք մեծապէս նկատելով, Հանրապետութեան ապագայն անստոյգ կը համարուի, տիրող հանրապետական կուսակցութեան զանազան մասանց մէջ համերաշխութիւն չկենալուն պատճառաւ։ Երեսփ. ժողովոյն մէջ գրէթէ հաւասարաշոր են սա երեք կուսակցութիւնք, Հանրապետականք, Արմատական կամ ծայրայեղ Հանրապետականք, և Պահպանողականք կամ Միապետականք։ Ուրեմն, նախագահութիւն մը որ գոհ չընէր Արմատականաց ծայրայեղ պահանջները, չի կրնար իշխանութիւն վարել. քանզի Միապետականք երբեք յանձն չեն առնուր քուէ տալ ի նպաստ հանրապետական նախագահութեան մը։ Բայց կան շատ մը խնդիրք յորս չափաւոր և արմատական Հանրապետականքն նոյնչափ բաժանեալ են իրարմէ, որչափ չափաւոր Հանրապետականք և Պահպանողականք։

—ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ, Երեսփոխանութիւնն ո՛չ եւս Պիսմարքեան հակայական ծրագրաց վճռաբանութեամբը կը զբաղի։

—ՌՈՒՍԻՈՅ մէջ, երկրին տնտեսական վիճակին բարւոքման համար կարեւոր խորհուրդք և աշխատութիւնք կը կատարուին։ Ասիոյ կողմէ Տէրութեան ստացած նորանոր երկրաց վրայ ռուսական տիրապետութիւնն ամրապնդ հաստատելու համար ամենէն դրական միջոցներն ի գործ դրուին։

—ԻՏԱԼԻԱ, հնտախնէ տագնապելով հանդերձ, եկեղեցւոյ և Պետութեան անվերջանալի խնդրով կը զբաղի ևս քան զեւս, զարմանօք դիտելով Լեւոն ԺԳ-ի պէս բաղաքագէտ և ազատամիտ համարուած Պապի մը ձիգուիդաց ցանցերուն մէջ բռնուիլը։

—ՍՊԱՆԻՈՅ կողմէ առ այժմ դադրած կ'երեւին զինուորական և քաղաքային ապստամբութեանց զոյցք։ Խնամակալ-Թագուհին, իւր ազատական նախարարաց աջակցութեամբ, բաւական լաւ կը կառավարէ երկիրն։

—ԱՒՍՏՐԻԱ Հանդիսատես կը լինի Մաճառաց ազգային զգացման մեծափառ արտայայտութիւն մը, Պուտայի մաճառական ոստանէն Թուրքաց երկրորդ հարիւրամեկին առթիւ։

—ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ, ՌՈՒՄԱՆԻԱ և ՍԵՐԲԻԱ, ամենայն աչալրջութեամբ կը դիտուին Պալքանեան դէպքերն, անպատրաստ չգտնուելու համար իրենց շահուց վերաբերեալ պատահականութեանց մէջ։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍՐՆ հրամայեց որ պատգամաւորութիւն մը, բաղկացեալ մէկ զօրավարէ, երկու դնդապետէ և երկու հարիւրապետէ, Բէշդա երթայ, ի դիմաց Գերմանիոյ սեպտ. 1ի և 2ի հանդիսից ներկայ գտնուելու, Պուտայի Թուրքաց ձեռքէն առնուելուն երկրորդ հարիւրամեկին առթիւ։ Այս երկու դնդապետք կը հրամայեն այսօր ճշդիւ այն երկու դնդաց, որք մի և նոյն կազմութեամբ կային 1686ին ալ, երբ բրուսիական զօրքեր մասնակցեցան Պուտայի պաշարման։

—Ի ՆԱԲՈԼԻ և Իտալիոյ ուրիշ հարաւային քաղաքներուն մէջ, Պերպոնեսի հետ մի և նոյն ժամանակ, երկրաշարժի զօրաւոր ցնցմունք տեղի ունեցան։ Ժողովուրդն, ահաբեկ, դուրս ելաւ քաղաքներէն, բաց դաշտի մէջ գիշերելով, կամ եկեղեցիներ ապաստանեցաւ։

—ԻՌԼԱՆՏԱՅԻԲ կը ջանան ամեն ոգեւնակաւ իրենց երախտագիտութիւնն արտայայտել առ Պ. Կլատսդն, որ իռլանտական ինքնօրինութիւնն արձանագրելով իւր քաղաքական հիմնադրոյ մէջ, անգլիական մեծ կուսակցութեան մը նշանաբան ըրած է զայն։ Իռլանտայի երկու երեւելի քաղաքներ, Քորք և Ուօդբրիճբրա, իրենց պատուակալ քաղաքացի հռչակեցին զՊ. Կլատսդն, և ասոր վկայագրերն հանդիսապէս պիտի մատուցանեն իրեն։ Տբլլինի Իռլանտացի Հայրենասէր Տիկնայց Ակումբ մ'ալ ուղերձ մը պիտի ներկայացնէ նոյն առթիւ։

Պ. ԿԱՏԿՈՎԻ, Մոսքուայի համալսարանի լրագրապետին ազդեցութեան աճումը Զարին քով երկիւղ կը պատճառէ եղեր խսհուն և հեռատես Ռուսաց մէջ։ Զայս կ'իմանանք ռուսասէր Տեյլի Նիւ-ղէն։ Պ. Կատկով և Իկնատիէֆ կոմսն համախիտ են այն քաղաքականութեան վրայ, որում Ռուսիա պէտք է հետեւի Արեւելից մէջ։ Պ. Կատկովի ազդեցութեան աւելնալուն հետ, դիտելի է դի Իկնատիէֆ Կոմսն ալ կամաց կամաց ջուրին երեսն ելնելու վրայ է նորէն։ Հիմա միակ անձնաւորութիւնն ի Ռուսիա, որ կը կասեցնէ Կատկով-Իկնատիէֆեան խորհրդոց իրագործումն, արտաքին գործոց խաղաղասէր նախարար Պ. Կիրս է։ Համալսարանէն միշտ դժգոհ եղած են այս հաշտարար քաղաքագէտէն, և անդալ կը ջանան տապալել զայն։ Ոչ օր կրնայ դուշակել թէ Ռուսիոյ արտաքին աշխարհավարութիւնն ո՛ր ատենօ՞ն խռովայոյզ հանդամանք մը պիտի առնու. եթէ Պ. Կիրս պարտուրի տեղի տալ համալսարեան յաջորդի մը։

ՊԱՊՆ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ. Թարդիսի Հռոմայ թղթակիցն իբրև հետաքրքրաշարժ ինչ կը նշանակէ սա ժողովրդային պատմութիւն։ Ձիգուիդաց առանձնաշնորհումները վերահաստատող նոր Կոնդակը տուեր է Պապն երեք աւուր ծանր և տագնապալի հիւանդութենէ մը ետք, զոր Պապը վերագրեր է ձիգուիդաց կողմէ իւր թունաւորման, և որովհետեւ ձիգուիդք միշտ պատրաստ ունին իրենց տուած թոյնին դեղթափը, Պապը, դեղթափն ստանալու համար, կանչեր է ձիգուիդներն և խնացուցեր է թէ չնորհած է իրենց խնդրած Կոնդակն։ Ասոր վրայ ալեկոծեր է։ — Այս պատմութիւն կրնայ անհիմն լինել, բայց պատմական ստուգութիւն մ'է թէ ձիգուիդք, անցեալին մէջ, իրենց խորհրդոց հակառակող Պապերուն թոյն տրուած են, և իրենց Միաբանութեան ջնջումն հրամայող Պապն ալ ձիգուիդական թոյնին զոհ գացած է։

ՎԱԼԵՆՍԻԵՔ, Իռլանտայի ազգային խնդրոյն ըրած յառաջդիմութիւններէն քաջալերեալ, Վալէսեան ազգային խնդիր մը կ'ուզեն յարուցանել։ Թէեւ Վալէս Անգլիոյ գաւառի մը պէս է, բայց ունի իրեն յատուկ հին բարբառ մը կելտական, և մասնաւոր բարքեր ու աւանդութիւններ, և կը դաւանի Բողոքականութեան ձեւեր տարբեր Պետականէն։ Վալէսցի կուսակցութեան պահանջմունք են՝ Վալէսի Պետական Անկիրկան Եկեղեցւոյն բարձում, միջնակարգ կրթութեան կազմակերպութիւն, հողային օրինաց վերաքննութիւն և տեղային ինքնօրինութեան հաստատում։ Վալէսի Երեսփոխանք ազատական են, և ամենքը մէկէն ուրոյն կուսակցութիւն մը կազմած են այս նպատակաւ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. Պուլկարիոյ յեղափոխութեան լուրերն Հայոց Յունաստանի մէջ խորին զարմանք և սրտայուզութիւն պատճառեցին։ Այս եղելութիւնն ամեն հելլէն կը վերագրէ Ռուսիոյ մերքինայութեանց և խարդաւանաց, և եթէ Ալէքսանդր Իշխանին տապալումն ի գլուխ եկեր, կամ եթէ այսուհետեւ Իշխանը պարտաւորուի մեկնել Պուլկարիայէն, ամեն հելլէն ցաւ ի սիրտ կը զգայ թէ Ռուսիոյ ազդեցութիւնն յոյժ պիտի զօրանայ ո՛չ միայն Պալքանաց մէջ, այլ նաեւ Արեւելից ամեն կողմը։ Հելլէն մամուլն համակրանք կը ցուցնէ Ալէքսանդր Իշխանին, որոյ մեծամեծ ծառայութիւնք առ պուլկար ազգն՝ ամենուսան կը ճանչուին, թէեւ սեպտ. 18ի Յեղափոխութեան զօրավիգն (Ալէքսանդր Իշխանը) մինչև ցարդ իբրեւ Հելլենութեան թշնամիներէն մին կը նկատուէր։ Հելլէն կառավարութիւնը շատ հոգ կընէ պուլկարական դէպքերուն համար։ զի կը վախնայ թէ մեծագոյն խառնաշփոթութիւնք կը ծագին, որոցմէ օգտուելու վիճակի մէջ չէ Յունաստան, իւր վերջին և ամուլ պատրաստութեամբ շատ յոգնած ու վշաստած լինելով։

Պ. ԲՕԼ, ՅԵՐՈՒԼԷՄ, — ֆրանսացի բանաստեղծ, նախագահ Հայրենասիրական Դաշնակցութեան և Ազգաս Լոռէնի Ընկերակցութեան, և Ջերմագին ջատագով Գերմանիայէն վրիժառութեան գաղափարին, — ո՛չ միայն սիրալիր ընդունելութիւն գտած է Ռուսիոյ մէջ, այլ նաև՝ ներեալ հրապարակային ազատութեան սահմաններուն մէջ՝ կ'աշխատի ֆրանսօ-ռուսական դաշնակցութեան մը գաղափարը մշակել ի Ռուսիա, որ շատ մը ֆրանսացի հայրենասիրաց համար միակ միջոցն է օր մը վրէժ լուծելու Գերմանիայէն։

Պ. ԿԻՐՍԻ յանկարծ Ռուսիա կանչուիլը Զարին հրամանաւ՝ բաւական տագնապալի նշան մ'է. զի կը ցուցնէ թէ արեւելեան խնդիրը բացառիկ կարեւորութիւն մը ստացած են ռուս կառավարութեան աչաց առջեւ, և կայսրն հարկ անհրաժեշտ կը համարի իւր քով ունենալ իւր արտաքին գործոց նախարար։ Զարը Պ. Կիրսէ պիտի իմանայ Պիզմարք Իշխանին հետ նորա խորհրդակցութեանց արդիւնքն, և ըստ այնմ որոշում պիտի տայ Պուլկարիոյ գործոց վրայ։ Անգլիա ևս, գործին աւագ կարեւորութիւնն զգալով, բացառիկ միջոցներով ցոյց կուտայ իւր հոգածութիւն։ Լտիմպուրկի Դուքսը Վեհ. Սուլթանին հետ պիտի տեսակցի, և յաչս Լորտ Սալիսբրիի կառավարութեան, այս պիտի լինի փորձ մը անգլօ-Թուրք յարաբերութիւնները մտերմացնելու, որը անշուշտ ազդուած են Լորտ Ռոզպերիի ծանուցագրէն, ի մասին գործադրման դաշնադրական յօդուածի մը։ Լորտ Սալիսբրիի պաշտօնակիցն՝ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Իստրսկ (Սըր Սգաֆորտ Նորթքոդ) պէտք կը տեսնէ իւր քով ունենալու ռուսական քաղաքականութեան քաջ տեղեակ դիւանագէտ մը, մայրաքաղաքիս անգլ. դեսպան՝ զՍըր Լուռաբա Թորնդըն, արեւելեան գործոց վրայ խորհրդակցելու համար։ Այս գլանին երկայնութիւնն է, մի ծայրէն միւսը, ճիշդ եօթանասուն մեթր եւ մեծագոյն լայնութիւնն է ութ մեթր։ Ուստի ճշդիւ տասներորդի հաշուով չինուած չէ ձեր արագընթաց շոգենաւերուն պէս, բայց իւր գիծերը բաւականապէս երկայն են, եւ իրանն ալ բաւական երս կընցած, որպէս զի ճեզքուած ջուրը դիւրութեամբ բացուի եւ ընթացքին քնաւ արգելք չլինի։

Այս երկու չափերն ունենալով դիւրաւ կրնաք հաշուել Նոբելլ-ի մակերեւոյթն եւ մարմնոյն մեծութիւնը։ Մակերեւոյթն է հազար տասն-մէկ քառակուսի մեթր եւ քառասուն-հինգ հարիւրորդ, եւ մարմնոյն կամ զանգուածին մեծութիւնն է հազար հինգ հարիւր խորանարդ մեթր եւ երկու տասներորդ, որ ըսել կը լինի թէ, ամբողջապէս մարմնած միջոցին հազար հինգ հարիւր խորանարդ մեթր կամ տակառաչափ տեղ կը բռնէ կամ կը կռէ։

Երբոր այս ընդհանրական նաւուն ծրագիրը չինեցի, ուզեցի որ ջուրին մէջ լինն տասներորդը մարմնի հաւասարաչափ դիրքով, եւ միայն մէկ տասներորդը ջուրէն դուրս մնայ։ Հետեւեալ, այս պայմանաց մէջ՝ իւր զանգուածին լինն տասներորդը միայն, կամ որ նոյն է՝ հազար երեք հարիւր յիսուն-վեց խորանարդ մեթր տեղ միայն պիտի գրաւէր կամ տակառաչափ ծանրանար ծովուն մէջ։

Նոբելլ-ո երկու իրանէ կամ գոգէ կը բաղկանայ, մին ներքին, եւ միւսն արտաքին, միմեանց հետ Տ-ի նման երկաթներով միացած, որը արտաքոյր ամրապնդութիւն մը կուտան նմա։ Արդարեւ, այս բունկէն չէնքին չնորհիւ՝ միտոյլ հատորի մը պէս կը դիմանայ։ Իւր պատեանը չկըրնար կրկիլ, ինքնին կը կցի առանց բեւեռապտիկ հեղուսման, եւ չինուածքին համաձեւութեամբն եւ նմանամասնութեամբ, որ չինուածանիթոց կատարելապէս զգաւորման արդիւնքն է, ամենաբուռն ծովերու կրնայ դիմադրել։

Այս երկու իրանները կամ գոգերը չինուած են զոդպատեայ տախտակէ, որոյ խտութիւնը ջուրին հետ համեմատութեամբ եօթն եւ ութ տասներորդ է։ Առաջին իրանը կամ պատեանը հինգ սանթիմեթր հաստութիւն եւ երեք հարիւր ինսուն-չորս տակառաչափ և ինսուն-վեց հարիւրորդ ծանրութիւն ունի։ Երկրորդ պատեանը, ողնափայտը կամ հեծանը, յիսուն սանթիմեթր բարձրութիւն, քսան-հինգ սանթիմեթր լայնութիւն, և վաթսուն-երկու տակառաչափ ծանրութիւն ունի։ իսկ մեքենայն, նաւախիզը, այլ եւ այլ կազմածք եւ մանրասարք, ներքին միջնորմք և եւ մայթք ինն հարիւր վաթսուն-մէկ տակառաչափ եւ վաթսուն-երկու հարիւրորդ ծանրութիւն ունին, որ երեք հարիւր ինսուն-չորս տակառաչափ եւ ինսուն-վեց հարիւրորդին վրայ աւելնալով կը կազմեն հազար երեք հարիւր յիսուն-վեց տակառաչափի եւ քառասուն-ութ հարիւրորդի պահանջեալ գումարը։ Հասկցար։

—Հասկցայ, պատասխանեցի։

—Ուրեմն, ըսաւ նաւապետն, երբոր Նոբելլ-ո այս պայմաններով ջուրին երեսն ելնէ, իւր մէկ տասներորդը միայն ջուրէն դուրս կը մնայ։ Արդ, որովհետեւ այդ մէկ տասներորդին տարողութեան հաւասար, այսինքն հարիւր յիսուն տակառաչափ եւ եօթանասուն-երկու հարիւրորդ տարողութեամբ ընդունարաններ կամ ջրամբարներ չինած եմ, երբոր զանոնք ջրով լնուամ, յայնժամ նաւն հազար հինգ հարիւր եօթն տակառաչափ կշռելով կամ տեղ գրաւելով, բովանդակապէս ծովուն մէջ կը մնայ։ Այս է ահա եղածքդ, պարո՛ն դատաւոր։ Ջրամբարք Նոբելլ-ոի ստորին կողմերը չինուած են դիւրահատոյց կերպիւ։ կը բանամ ծորակներն եւ կը լցուին, եւ յայնժամ նաւը մինչեւ ծովու մակերեւութին հաւասար կը մնայ։

—Լա՛ւ, նաւապետ, բայց յայնժամ իսկական դժուարութեան կը հանդիպիք։ Ծովուն մակերեւութին հաւասար խորութեան իջնելիդ կը հասկնամ։ բայց այդ մակերեւութէն վար մարմնած ժամանակ ձեր ընդծովեայ նաւը ճնշման չի՞ հանդիպիր, եւ հետեւեալաբար վարէն վեր չի՞ մղուիր այնպիսի ուժով մը, որ մէն մի երսուն տար ջրոյ համար մէկ միմնոլորտ պարտի հաշուիլ, այն է՝ մէն մի քառակուսի սանթիմեթրի համար մէկ քիլոկրամի չափ։

—Կատարելապէս, պարո՛ն։

—Ուրեմն, մինչեւ որ ամբողջապէս չնուրբ զՆոբելլ-ո, չեմ հասկնար թէ ի՛նչպէս կրնաք քաշել-իջուցնել զայն հեղուկ կայսերուն ծոցը։

—Պարո՛ն դատաւոր, պատասխանեց Նեմոյ նաւապետը, պէտք չէ կշռականութիւնն ուժականութեան հետ չփոթել, որովհետեւ ջրոյ մէկ տարողութեան հաւասար, այսինքն հարիւր յիսուն տակառաչափ եւ եօթանասուն-երկու հարիւրորդ տարողութեամբ ընդունարաններ կամ ջրամբարներ չինած եմ, երբոր զանոնք ջրով լնուամ, յայնժամ նաւն հազար հինգ հարիւր եօթն տակառաչափ կշռելով կամ տեղ գրաւելով, բովանդակապէս ծովուն մէջ կը մնայ։ Այս է ահա եղածքդ, պարո՛ն դատաւոր։ Ջրամբարք Նոբելլ-ոի ստորին կողմերը չինուած են դիւրահատոյց կերպիւ։ կը բանամ ծորակներն եւ կը լցուին, եւ յայնժամ նաւը մինչեւ ծովու մակերեւութին հաւասար կը մնայ։

—Լա՛ւ, նաւապետ, բայց յայնժամ իսկական դժուարութեան կը հանդիպիք։ Ծովուն մակերեւութին հաւասար խորութեան իջնելիդ կը հասկնամ։ բայց այդ մակերեւութէն վար մարմնած ժամանակ ձեր ընդծովեայ նաւը ճնշման չի՞ հանդիպիր, եւ հետեւեալաբար վարէն վեր չի՞ մղուիր այնպիսի ուժով մը, որ մէն մի երսուն տար ջրոյ համար մէկ միմնոլորտ պարտի հաշուիլ, այն է՝ մէն մի քառակուսի սանթիմեթրի համար մէկ քիլոկրամի չափ։

—Կատարելապէս, պարո՛ն։

—Ուրեմն, մինչեւ որ ամբողջապէս չնուրբ զՆոբելլ-ո, չեմ հասկնար թէ ի՛նչպէս կրնաք քաշել-իջուցնել զայն հեղուկ կայսերուն ծոցը։

—Պարո՛ն դատաւոր, պատասխանեց Նեմոյ նաւապետը, պէտք չէ կշռականութիւնն ուժականութեան հետ չփոթել, որովհետեւ ջրոյ ծանր սեղանաց կրնայ ենթարկիլ ոք։

Ցոյժ քիչ աշխատութիւն պէտք է Ովկէանի խորերն իջնելու համար, վասն զի մարմինները «սուզական» լինելու տրամադրութիւն ունին։ Ուշ դրէք խորհրդածութեանս։

—Ուշադիր եմ, նաւապե՛տ։

—Երբոր ուզեցի նաւս մարմնելու համար պէտք եղած ծանրութիւնն որոշել, հոգածութեանս միակ առարկայ ըրի այն նուազումը, զոր ծովու ջրին ծաւալը կը կրէ՝ քանի որ իւր խաւերն հետզհետէ կը խտանային։

—Տարակոյս չկայ, պատասխանեցի։

—Արդ, եթէ ջուրը բացարձակապէս անճնշելի չէ, գոնէ յոյժ քիչ ճնշելի է։ Արդարեւ, ըստ ամենայնոր հաշուոց, այդ նուազումն ջրոս հարիւր երսուն-վեց տասն միլիոներորդ է մէն մի մմնոլորտի կամ մէն մի ծրսուն ոտնաչափ խորութեան համար։ Եթէ հազար մեթր վար իջնել պէտք լինի, յայնժամ ի հաշիւ կ'առնուի ջրոյ ծաւալին նուազումն՝ հազար մեթր ջրէ սիւնի մը ճնշման հաւասար ճնշմամբ, այսինքն հարիւր մմնոլորտի ճնշմամբ։ Այդ նուազումն կը լինի յայնժամ ջրոս հարիւր երսուն-վեց հարիւր հազարերորդ։ Ուրեմն պարտիմ նաւուն ծանրութիւնն այն կերպիւ աւելցնել, որ հազար հինգ հարիւր տասներեք տակառաչափ եւ եօթանասուն-վեց հարիւրերորդ կշռէ փոխանակ հազար հինգ հարիւր եօթն տակառաչափ եւ երկու տասներորդի։ Հետեւեալաբար, յաւելումը վեց տակառաչափ եւ յիսուն-եօթն հարիւրերորդ միայն կը լինի։

(Շարունակելի)

—)(26)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ՔՍԱՆ ՀԱԶԱՐ ՓԱՐՍԱԽ ԾՈՎԵՐՈՒՆ ՏԱԿ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԵՄԱՐԱՆԷՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

ԱՄԵՆ ԲԱՆ ԵԼԵԿՏՐԻԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

—Եւ կ'ունենանք յայնժամ...

—Ցիսուն մղոնի արագութիւն մէկ ժամու մէջ։»

Գաղտնիք մը կար ասա, բայց իմանալու համար չսղնդեցի։ Ելեկտրականութիւնն ինչպէ՞ս կրնար այսչափ զօրութեամբ գործել։ Ուստի՞ ծագում կ'առնուր այս գրեթէ անսահման զօրութիւն։ Արդեօք նոր տեսակ ճախարակներու միջոցա՞ւ ձեռք բերուած իւր ամենաբուռն ձկտման մէ՞ջն էր, եթէ ոչ իւր հաղորդման մէջ, զոր անծանօթ լծակաց դրութիւն մը կրնար յանկուսն ազատցնել։ Չէի կրնար հասկնալ զայս։

«Ընտի՛ր նաւապետ, ըսի, կը տեսնեմ արդիւնքներն, եւ չեմ կրնար մեկնել։ Տեսայ Նոբելլ-ոի շարժմունքն Աբրահամ Լինքոլնի առջեւ, եւ գիտեմ անոր արագութիւնը։ Բայց ընթանալը միայն չբաւեր։ Պէտք է երթալու տեղն ալ տեսնել։ պէտք է ալ, ձախ, վեր, վար դիմելու կարող լինիլ։ Ի՞նչպէս կրնաք իջնել այն ահագին խորերն, ուր հարիւրաւոր մմնոլորտներու ճնշումն ընդդիմութիւն մը կը գտնէք։ Ի՞նչպէս կրնաք վերադարձ ի Ովկէանու երեսն ելնել։ Վերջապէս, ի՞նչպէս կրնաք ձեր ուզած միջավայրին մէջ կենալ։ Արդեօք անբաղաքավարութիւն մը կ'ընե՞մ այս բաներն հարցնելով ձեզ։

—Ամենեւին, պարո՛ն դատաւոր, պատասխանեց ինձ նաւապետը, թեթեւ վարանումէ մ'ետքն, որովհետեւ յաւիտեան չպիտի մեկնիք այս ընդծովեայ նաւէն։ Եկէք ուրեմն ի դահլիճն, որ մեր աշխատութեան բուն սենեակն է, եւ անդ կ'իմանաք ինչ որ պարտիք գիտնալ Նոբելլ-ոի վրայ։»

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

ՔԱՆԻ ՄԸ ԹՈՒԱՆՇԱՆՔ

Վայրկեան մը յետոյ դահլիճն բաղմաներէն միայն վրայ նստած էինք, գլանիկ ի բերան։ Նաւապետը ծրագիր մը ցոյց տուաւ ինձ, որոյ վրայ Նոբելլ-ոի ձեռքը գծուած, եւ մեծութիւնն ու բարձրութիւնը նշանակուած էր։ Ասպա սկսաւ նորա նկարագիրն ընել այսպէս։

«Ահաւասիկ, պարո՛ն Արոնաքս, մեր նաւուն լայնութեան, երկայնութեան, խորութեան, բարձրութեան այլ եւ այլ չափերն ու ձեւերն։ Երկայն գլան մ'է կոնաձեւ ծայրերով։ Այս ձեւ արդէն ընդունուած է Անդլիոյ մէջ այս տեսակ բանի մը չինութեանց համար։ Այս գլանին երկայնութիւնն է, մի ծայրէն միւսը, ճիշդ եօթանասուն մեթր եւ մեծագոյն լայնութիւնն է ութ մեթր։ Ուստի ճշդիւ տասներորդի հաշուով չինուած չէ ձեր արագընթաց շոգենաւերուն պէս, բայց իւր գիծերը բաւականապէս երկայն են, եւ իրանն ալ բաւական երս կընցած, որպէս զի ճեզքուած ջուրը դիւրութեամբ բացուի եւ ընթացքին քնաւ արգելք չլինի։

Այս երկու չափերն ունենալով դիւրաւ կրնաք հաշուել Նոբելլ-ոի մակերեւոյթն եւ մարմնոյն մեծութիւնը։ Մակերեւոյթն է հազար տասն-մէկ քառակուսի մեթր եւ քառասուն-հինգ հարիւրորդ, եւ մարմնոյն կամ զանգուածին մեծութիւնն է հազար հինգ հարիւր խորանարդ մեթր եւ երկու տասներորդ, որ ըսել կը լինի թէ, ամբողջապէս մարմնած միջոցին հազար հինգ հարիւր խորանարդ մեթր կամ տակառաչափ տեղ կը բռնէ կամ կը կռէ։

Երբոր այս ընդհանրական նաւուն ծրագիրը չինեցի, ուզեցի որ ջուրին մէջ լինն տասներորդը մարմնի հաւասարաչիր դիրքով, եւ միայն մէկ տասներորդը ջուրէն դուրս մնայ։ Հետեւեալաբար, այս պայմանաց մէջ՝ իւր զանգուածին լինն տասներորդը միայն, կամ որ նոյն է՝ հազար երեք հարիւր յիսուն-վեց խորանարդ մեթր տեղ միայն պիտի գրաւէր կամ տակառաչափ ծանրանար ծովուն մէջ։

Նոբելլ-ոյ երկու իրանէ կամ գոգէ կը բաղկանայ, մին ներքին, եւ միւսն արտաքին, միմեանց հետ Տ-ի նման երկաթներով միացած, որը արտաքոյր ամրապնդութիւն մը կուտան նմա։ Արդարեւ, այս բունկէն չէնքին չնորհիւ՝ միտոյլ հատորի մը պէս կը դիմանայ։ Իւր պատեանը չկըրնար կրկիլ, ինքնին կը կցի առանց բեւեռապտիկ հեղուսման, եւ չինուածքին համաձեւութեամբն եւ նմանամասնութեամբ, որ չինուածանիթոց կատարելապէս զգաւորման արդիւնքն է, ամենաբուռն ծովերու կրնայ դիմադրել։

Այս երկու իրանները կամ գոգերը չինուած են զոդպատեայ տախտակէ, որոյ խտութիւնը ջուրին հետ համեմատութեամբ եօթն եւ ութ տասներորդ է։ Առաջին իրանը կամ պատեանը հինգ սանթիմեթր հաստութիւն եւ երեք հարիւր ինսուն-չորս տակառաչափ և ինսուն-վեց հարիւրորդ ծանրութիւն ունի։ Երկրորդ պատեանը, ողնափայտը կամ հեծանը, յիսուն սանթիմեթր բարձրութիւն, քսան-հինգ սանթիմեթր լայնութիւն, և վաթսուն-երկու տակառաչափ ծանրութիւն ունի։ իսկ մեքենայն, նաւախիզը, այլ եւ այլ կազմածք եւ մանրասարք, ներքին միջնորմք և եւ մայթք ինն հարիւր վաթսուն-մէկ տակառաչափ եւ վաթսուն-երկու հարիւրորդ ծանրութիւն ունին, որ երեք հարիւր ինսուն-չորս տակառաչափ եւ ինսուն-վեց հարիւրորդին վրայ աւելնալով կը կազմեն հազար երեք հարիւր յիսուն-վեց տակառաչափի եւ քառասուն-ութ հարիւրորդի պահանջեալ գումարը։ Հասկցաք։

—Հասկցայ, պատասխանեցի։

—Ուրեմն, ըսաւ նաւապետն, երբոր Նոբելլ-ոս այս պայմաններով ջուրին երեսն ելնէ, իւր մէկ տասներորդը միայն ջուրէն դուրս կը մնայ։ Արդ, որովհետեւ այդ մէկ տասներորդին տարողութեան հաւասար, այսինքն հարիւր յիսուն տակառաչափ եւ եօթանասուն-երկու հարիւրորդ տարողութեամբ ընդունարաններ կամ ջրամբարներ չինած եմ, երբոր զանոնք ջրով լնուամ, յայնժամ նաւն հազար հինգ հարիւր եօթն տակառաչափ կշռելով կամ տեղ գրաւելով, բովանդակապէս ծովուն մէջ կը մնայ։ Այս է ահա եղածքդ, պարո՛ն դատաւոր։ Ջրամբարք Նոբելլ-ոի ստորին կողմերը չինուած են դիւրահատոյց կերպիւ։ կը բանամ ծորակներն եւ կը լցուին, եւ յայնժամ նաւը մինչեւ ծովու մակերեւութին հաւասար կը մնայ։

—Լա՛ւ, նաւապետ, բայց յայնժամ իսկական դժուարութեան կը հանդիպիք։ Ծովուն մակերեւութին հաւասար խորութեան իջնելիդ կը հասկնամ։ բայց այդ մակերեւութէն վար մարմնած ժամանակ ձեր ընդծովեայ նաւը ճնշման չի՞ հանդիպիր, եւ հետեւեալաբար վարէն վեր չի՞ մղուիր այնպիսի ուժով մը, որ մէն մի երսուն տար ջրոյ համար մէկ միմնոլորտ պարտի հաշուիլ, այն է՝ մէն մի քառակուսի սանթիմեթրի համար մէկ քիլոկրամի չափ։

—Կատարելապէս, պարո՛ն։

—Ուրեմն, մինչեւ որ ամբողջապէս չնուրբ զՆոբելլ-ոս, չեմ հասկնար թէ ի՛նչպէս կրնաք քաշել-իջուցնել զայն հեղուկ կայսերուն ծոցը։

—Պարո՛ն դատաւոր, պատասխանեց Նեմոյ նաւապետը, պէտք չէ կշռականութիւնն ուժականութեան հետ չփոթել, որովհետեւ ջրոյ ծանր սեղանաց կրնայ ենթարկիլ ոք։

Կայսրն անձնական ձեռնարկ մ'ըրած է Զարին քով՝ հաշտեցնելու համար զնա Պուլկարիոյ Իշխանին հետ։

ԼՈՆՏՈՆ, 2 սեպտ.

—Թայմս կը յայտնուի Ալեքսանդր Իշխանը բան մը պակաս չմեռուլ Զարին ներքոյ արժանանալու համար. բայց մեծ յոյս չի ցուցներ յաջողելու։

ԲԵՌԼԻՆԱՅԻՆ, 1 սեպտ.

—Մոսկովեայ Վեդոմոստ, Պ. Կատկովի թերթը, լուսն յօդուած մը կը հրատարակէ Ալեքսանդր Իշխանին դէմ, յայտարարելով թէ Պուլկարը հնազանդութիւն չենն պարտիր Ալեքսանդր Իշխանին, քանի որ նա անհաւատարիմ եղած է Ռուսիոյ։

ԼՈՆՏՈՆ, 1 սեպտ.

—Տեյլի Նիւ-ի կ'իմանայ թէ Զարն ետ կեցած է ի Սմիրնան իբրեւ «Կեդր. Ասիոյ Կայսր» թագ դնելու դիտաւորութենէն։ Զարն ինքզինք «Կեդրոնական Ասիոյ Կայսր» պիտի հռչակէ արդարեւ. բայց միայն Իւթոլով մը, և այն առթիւ հանդէսներ տեղի պիտի ունենան ի Սմիրնան, ի Պուխարա և ի Խիվա։

ՊԵՐԼԻՆ, 1 սեպտ.

—Պիսմարք Իշխանին թերթը, Նոր Տայլի Ազ. Զայտունգ, յիշելով Լեհաց եռանդագին ցոյցերն ի Նպատա Ալեքսանդր Իշխանին, կը հետեւցնէ թէ պուլկար վեհապետին անձնաւորութեան մէջ սպառնալից բան մը կայ Գերմանիոյ դէմ։ Նոյն թերթ նոյն իրողութենէն կը հետեւցնէ նաև թէ Պիսմարք Իշխանին հակառակորդ կուսակցութիւնը, Ազատականք և Անդրպատնականք, Ալեքսանդր Իշխանին կողմը կը բռնեն՝ Ռուսիոյ հետ Գերմանիոյ յարաբերութիւնները խանգարելու, եռ պատերազմ մը յառաջ բերելու, և գերմանական Կայսրութիւնը վտանգելու համար։

ՊԵՐԼԻՆ, 31 օգոստ.

—Նոր Տայլի Ազիտայնի Զայտունգ կ'ըսէ թէ Գերմանիա ո՛չ և է չսպէ չունի Պուլկարիոյ մէջ։ Ֆրանսան է որ կը պարտաւորէ զԳերմանիա զինուորական պատրաստութիւններ կատարելու։ Ֆրանսա չարունակ կ'ամենցնէ իւր զինուորական ոյժերը, և այս նպատակաւ դրամական մեծ զոհողութիւններ կ'ընէ, և Ֆրանսա միայն է պատասխանատու այն վիճակին յորում կը գտնուի Կեդրոնական Եւրոպա։

ԲԵՌԼԻՆ, 1 սեպտ.

—Պուտայի ազատման երկրորդ հարիւրամեկի հանդէսք այսօր մեծ շքեղութեամբ տեղի ունեցաւ Հունգարական ընկերութեան և Պուտա-Բէշտայի Քաղաքային Խորհրդոյն համագումար մէկ նիստով։ Կայսրը ներկայ էր նիստին, յորում կը տեսնուէին նաեւ պատգամաւորութիւնք, ներկայացուցիչք մայրաքաղաքին հունգարական ընկերութեան ընտրելագոյն մասանց։ Քաղաքապետն և մահառ նախարար Պ. Թիսէնի ճառեր արտասանեցին օրուան հանդիսին վրայ։ Կայսրը Ջերմապէս ծափահարեցաւ, և կեցաւ գրեթէ մինչեւ նստին վերջը։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 1 Սեպտ.

—Ի Զարլզ, առն երկրաշարժ մը տեղի ունենալով, շատ մը վնաս պատճառեց, եւ 60 անձինք փլատակաց տակ մնացին։

ԲՈՒՐԻԶ, 1 սեպտ.

—Պապն և Ֆրանսայի կառավարութիւնն իրաւախոհ եղան Զինասանի Կաթոլիկաց պաշտպանութեան խնդրոյն մէջի, երկուստեք միջին կարգադրութեան մ'ընդունելութեամբ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ հետեւեալ մասնաւոր հեռագիրն ստացանք Կարինէն.

ԿԱՐԻՆ, 24 օգոստ.

Երէկ իրիկուն (շաբաթ) քաղաքս ժամանեց վիճակիս առաջնորդ Դեր. Մաղաքիա Եպիսկ. Օրմանեան։

Ժողովուրդն յոյժ փառաւոր ընդունելութիւն մ'ըրաւ նմա։

Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին և Ներքին գործոց Նախարարին հետ։

Երզնկայի Ադգ. Ժողովրդեան՝ Սպարապետ Ալի Սայեպ փաշայի ուղղեալ շնորհակալութեան և գոհունակութեան ուղերձ մը ղրկած են ի Պատրիարքարան որով կայս. չորրորդ զօրաբանակի հրամատար Նաֆիզ փաշայի բարւոք պաշտօնավարութեան և երկրին ու ժողովրդեան անդորրութեան և բարգաւաճման մասին տարած անխոնջ ջանից համար իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն։ Ս. Պատրիարք Հայրը սոյն շնորհակալաց ուղերձն յատուկ թղթիով Բարձր. Սպարապետին ղրկեց իւր կողմէ եւս շնորհակալութիւն և գոհունակութիւն յայտնելով Նաֆիզ փաշայի բարւոք պաշտօնավարութեան նկատմամբ։

Երզնկայի վիճակին առաջնորդական փոխանորդ կարգուեր է Տ. Եղեկիել քահանայ Տ. Կարապետեան։

Վանայ բանտարկեալք նախ բան իրենց մասնական արձակումն, յղած են կարեւոր տեղեկագիր մը առ Ս. Պատրիարքն։ Սոյն տեղեկագիրն անցեալ շաբաթ մատուցուեցաւ Պոլիս գտնուղ Վանեցի պատգաւորաց կողմէ առ Նորին Սրբազնութիւն։ Մէկ պատճէնն ևս մեզ հաղորդուած լինելով, կը հրատարակենք մեր այս աւուր թուով։

Երէկ տեղի ունեցաւ Եէնի-Դոքուի ազգային երկսեռ վարժարանին մրցանակաբաշխութիւնը թաղին եկեղեցւոյն մէջ, նախագահութեամբ Դեր. Հմայեակ եպիսկոպոսի։ Եէնիգաբուցիք գպրոցական այս հանդէսը կը պարտին նորընտիր Հոգաբարձութիւն, որովհետեւ քանի մը տարիներէ հետէ մրցանակաբաշխութիւն մը մոռցուած էր անդ։ Բազմութիւնը բաւական խուռն էր անդ։ Ներկայ էր նաև գիւղին Ցունաց Թաղխորհուրդը։

Հանդէսը տեղի ունեցաւ կանոնաւոր կերպիւ, աշակերտաց երգեցողով, արտասանութեամբ, լաւ տպաւորութիւն մը թողլով ներկայից վրայ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԻՇԽԱՆԸ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻ

Երէկ մայրաքաղաքիս դեսպանատանց մէջն ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Ալեքսանդր Իշխանն հրաժարեր է արդարեւ Պուլկարիոյ Իշխանութենէն, որպէս կը դուշակուէր կանխաւ։ Սակայն այս մասը տակաւին պաշտօնական կամ անպաշտօն օրն և է տեղեկութիւն հասած չէ ի Բ. Դուռն։

(Թարգմ.)

Կը հաստատուի թէ արդարեւ Ալեքսանդր Իշխանը Պուլկարիա վերադառնալուն հնազանդութեան հեռագիր մ'ուղղած է ի Բեռլին առ Վեհ. Կայսրն Ռուսիոյ որ մերժողական պատասխան մ'ուղղած է նմա։

Աւասիկ ամփոփումն այդ երկու կարեւոր հեռագրոց որոց ամիսումն հրատարակած ենք արդէն։

Հեռագիր Իշխանէն

Ռուսճուգ, 17/29 օգոստ.

Վեհ. Տէր. — Վերոյին ձեռք անցուցած լինելով երկրիս կառավարութիւնը, կը համարձակիմ Ձեր Կայս. Վեհափառութեան մատուցանել իմ խորին շնորհակալիս որ Ձեր Վեհափառութեան ներկայացուցիչն ի Ռուսճուք իմ ընդունելութեան օրս իւր պաշտօնական ներկայութեամբ ցոյց տուաւ պուլկար ժողովրդեան թէ կայս. կառավարութիւնն համամիտ չէ ինձ դէմ ուղղեալ յեղափոխական շարժման Մինոյն ժամանակ արտօնութիւն կը խնդրեմ Ձեր Վեհափառութեան մատուցանել իմ երախտագիտութիւնը, Տօլկորուքովի իշխանին իրը արտաքսեալ պատուիրակ առաքման համար, վասն զի օրինաւոր իշխանութիւնը ձեռք անցուն ելաս, իմ առաջին գործս է յայտնել Ձեր Կայս. Վեհափառութեան թէ հաստատապէս մտադրած եմ յանձն առնուլ ամէն զոհողութիւն որպէս զի կարենամ ոչնչացնել Ձեր Վեհափառութեան վեհանձն մտադրութեան որոյ նպատակն է Պուլկարիան ազատել ա՛ր այժմեան տագնապէն։

Կը խնդրեմ ուրեմն որ Ձեր Վեհափառութիւն թոյլ տայ Տօլկորուքովի իշխանին ուղղակի և ըստ կարելւոյն փութով համաձայնիլ ինձ հետ և բարերատ պիտի լինիմ եթէ կարենամ Ձեր Կայս. Վեհափառութեան տալ անժխտելի ապացոյցն իմ անխախտ անձնուիրութեանս դէպ ի Նորա օգուտ ամենայն անձն։ Մինպետական սկզբունքն հարկադրած է զիս օրինաւորութիւնը վերահաստատել ի Պուլկարիա և Յարեւելեան Ռումելի։ Ռուսիա տուած լինելով ինձ թագս, Նորա Վեհափառին ձեռաց միայն զայն յանձնելու պատրաստ եմ։

Սրբազն Ալեքսանդր

* * *

Ռուսիոյ Կայսրն այս հեռագրոյն պատասխանած է երեք օր յետոյ, այսինքն սեպտ 1ին.

Պարոն Զարն

Ստացայ Ձեր Բարձրութեան հեռագիրը։ Ձեմ կրնար հաստատել ձեր վերադարձն ի Պուլկարիա։ Ազնիւաբար հետեւանքներ կը գուշակեմ այդ երկրին համար որ այնքան տառապած է արդէն։ Տօլկորուքովի իշխանին առաքումն տեւելորդ է։ Պիտի հրաժարիմ՝ ո՛ր և է միջոցաւ թենդ Պուլկարիոյ տիրութեան մէջ, ցորքան անդ մնաք դուք։ Ձեր Բարձրութիւն կրնայ դ'ահատել իւր ընելիքն։ Ինձ կը վերապահեմ դատել ինչ որ պարաք ը դնեն յետ իմ օգտաշատ հօրս յիշատակը, Ռուսիոյ և շահերն և Արեւելեայ խաղաղութիւնն։ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ

Թէեւ շաբաթ օրը Հ-Լ-ի գործակալութիւնն ո՛ր և է հեռագիր չհաղորդեց տեղական լրագրաց, սակայն նոյն աւուր Մ-Ի-Ի-ն կը ծանուցանէր թէ պուլկարական բանակի այն մասն որ իշխանին յարեալ է, ուղղելով Սոֆիայի շրջակայ գիւղերը մտնել, դիւղացւոց կողմէ ընդդիմութեան հանդիպեր եւ արիւնայեղ կռիւներ տեղի ունեցեր են այս պատճառաւ։ Բազմութիւն անձինք սպաննուեր և վիրաւորուեր են երկուստեք։

Դարձեալ մանաւոր հեռագիրը կը յայտնէ թէ բանակին երկու կուսակցութեանց միջեւ կռիւներ կը շարունակուին և թէ իշխանին հակառակ եղող զօրքերը քանի մը գունդերու բաժնուելով Սոֆիայի շրջը ղանազան դիրքեր կը գրաւեն։

Ալեքսանդր Իշխանին երեց Վեր. Հայր Քօխ ծանր զատոյանաստուութիւն մ'ըստանձնած է հեռեւեալ հեռագրով զոր ուղղած է առ Նոյն Գրոյն Բէյ.

Լէյպցիկ 16/28 օգոստ. — Սոֆիայի յեղափոխութեան թելադրիչն եղած է Զախարովի գնդապետը, զինուորական կցորդ ռուսական դրօշակալութեան ի Սոֆիա։

Ա.յդ մարդը, յանուն Ռուսիոյ կայսեր, խոստացած էր Պուլկարիոյ պատերազմական նախարարութեան սպայից որ եթէ դահաւորդ ընեն Ալեքսանդր Իշխանն եւ յանձն առնուն որ ռուս սպայք Պուլկարիա մտնեն, Զարն եւս պիտի ընդունի այդ պուլկար սպաներն և բաժնէ զանոնք կայս. բանակին մէջ, բարձրացուցելով այն ատիճանը զոր ունէին իրենց երկրին մէջ։

Դաւադրութիւնը լարուած էր հինգ անգ հետէ և վաթսունէ աւելի սպայք մատ ունէին անոր մէջ։

Իշխանը խոտորնակ կերպով կատարեց իւր ուղեւորութիւնը երկրին մէջ։ Վրաձայի և Ռահովայի ճանբով։ Ամենուրեք, մահու սպառնալիքք արգիլուած էր բնակչաց՝ Իշխանին մօտենալ։ Ի Վրաձա եւս նոյն պատիժը սահմանուեցաւ օ՛ր և է անձի դէմ որ Իշխանական թափորին անցած պահուն, պատուհանը կամ փողոցին մէջ դտնուէր։

Բ Օ Խ

Երէց գրագիր արտաքին

Սոֆիայի գերմանական նորընտիր հիւպատոս Պառն Թիէլման որ վերջերս Պէրլինէն մայրաքաղաքս եկած էր իւր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար, սակայն վերջին դէպքերուն պատճառաւ յետաձգած էր ուղեւորութիւնն, իւր կառավարութենէն ստացած հեռագրի մը համաձայն գարձեալ Պերլին ուղեւորեցաւ։ Պառն Թիէլման բիչ օրէն Կ. Պոլիս պիտի վերադառնայ, Պուլկարիոյ մէջ իւր հետեւելիք ուղղութեան նկատմամբ լիակատար հրահանգներ ստանալէ յետոյ։

ՏԱՏԵԱՆ ԼԻՖԼՅԻ

Գերմանիոյ Կայսրը բարեհաճեցաւ Բրոտֆիան Թաէի պատուանշանի առաջին աստիճանն ընծայել Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Վսեմ. Տատեան Յարութիւն էֆէնտիի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ ռուսիացի զօրավար Իսբէթէնսքիի և այլ և այլ կարգի պատուանշանք Ռուսիոյ մէկ քանի զինուորական բարձրաստիճան սպայից։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ՝ Պօէճար Դարաեօրկէվիչ Իշխանին։

Առաջին կարգի Նէֆգաբաթ՝ անգլիական դեսպան Սըր Էտ. Թորնթընի տիկնոջ և նոյն պատուանշանի երկրորդ աստիճանը դեսպանին երկու դստերց։

Երկրորդ կարգի օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանի թիկնապահներէն գնդապետ Խայրի պէյի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ կայս. զինուորական վարժարանի բժիշկ տեղակալ-գնդապետ Սբատարօ պէյի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ կայս. բժշկական վարժարանի օգնական ուսուցիչ տեղակալ-գնդապետ Վահան պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ թաղապետական Ժ. շրջանակի տնօրէն Մաշուդ պէյի և Կաղանէներու ածուխը հայթայթող Պ. Նէրքիդ Բաբատօբուլօի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Թրամվէյի Գօմիսեր Միսաք էֆէնտիի։

Իւրայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Բաղաքապետութեան ընդհանուր քնիչ Սալահէտտին պէյի և վարչական ժողովոյ առաջին քարտուղար Բէհլի պէյի։

Մերիմիրանի աստիճան՝ Էրզրումի երեւելիներէն Վահիտ պէյի։

Իւրայի երկրորդ աստիճան՝ թաղապետական Ի. շրջանակի տնօրէն Ճէմալ պէյի, Բաղաքապետութեան կալուածատրոց տնօրէն Բիւշրի պէյի և վարչական ժողովոյ անդամ Իպրահիմ պէյի։

Սանիյէ Միճիէմայիզ աստիճան՝ Բաղաքապետութեան վարչական ժողովոյ դիւանատան առաջին քարտուղար Ահմէտ էֆէնտիի և առողջապահական յանձնաժողովոյ ֆրանսերէնի քարտուղար Լբվալ էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ թաղապետական Դ. շրջանակի հաշուակալ Մուսթաֆա էֆէնտիի։

ՍԱԼԻՀ ՓԱՇԱՅԻ ՄԱՀԸ

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մէջ երկաթուղեաց տնօրէն Խայրի պէյի եղբայր և ծովային բարւոքմանց յանձնաժողովոյ նախագահ ու ծովային վարժարանի տնօրէն Ֆէրիդ Սալիհ փաշա՝ որ երկար առնել ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր՝ երէկ դիւրը մեռաւ։

Ցուզարկաւորութիւնը կատարեցաւ մեծ շքով։

ԱՆԴՐ. ԴԵԼՅՈՅԱՆ

Անգլիական դեսպան Սըր Էտ. Թորնթրն Լոնտոնէն ստացած հեռագրական մէկ հրամանին համաձայն, շաբաթ օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէն։

Սըր Էտ. Թորնթրն Լոնտոն կերթայ ուր Լորտ Սալիսբրիի հետ պիտի խորհրդակցի օրուան խնդրոյն վրայ։ Կըսուի թէ Պուլբէյի դեսպան Սըր Ռ. Հուադդ Կ. Պոլիս հրաւիրուած է դեսպանատան գործերը վարելու ի բացակայութեան Սըր Թորնթրնի։

Սըր Ռ. Հուադդի Կ. Պոլիս կոչուիլը—եթէ ստոյգ լինի—նշան մը կը համարուի թէ Անգլիոյ Պահպանողական նախարարութիւնը միտք ունի չեշտել իւր քաղաքականութիւնն յարեւելս։

* * *

Այս աւուր թուրք լրագիրք ալ կը ծանուցանեն թէ Գլադստոնեան առաջին քարտուղարը պիտի փոխանորդէ Սըր Թորնթրնի։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Օսմ. Հեռագրատանց Նախկին պաշտօնեայ Պ. Ռուբէն Ռուբէնեան Փորթ-Ասիոյ կողմերն հնախուզական ուղեւորութիւն մ'ըրած միջոցին, բազմադարեան հնութիւն մը գտեր է Սեբաստիոյ գաւառին մէջ, Ազիզիէ և Հաճըլարբէյ դիւղերուն միջեւ։ Այդ հնութիւնն է փառաւոր տաճար մը որ անվթար պահուած կը մնայ և Քրիստոսէ բանի մը հարիւր տարի առաջ շինուած լինել կը կարծուի։

Իրողութիւնը ծանուցուած լինելով կրթական նախարարութեան, Միւնիֆ փաշա հեռագրաւ հրաւիրած է Սեբաստիոյ կուսակալը՝ կայս. կառավարութեան հաղորդել պէտք եղած տեղեկութիւններն ուսումից պիտի դատուի վերոյիշեալ գիւտին կարեւորութիւնը։

Կ'ըսուի թէ անհուն հարստութիւնք թաղուած կան այդ տաճարին մէջ։

(Լ. Հէրալտ)

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, Պրուսայի և Դարդանէլի պահեստի զօրքերէն անոնք, որք ի զէն կոչուած չէին մերվին զինուորագրութեանց պահուն, հաւաքուելով չորս նոր վաշտեր պիտի կազմեն, իւրաքանչիւրն 800ական զօրքէ բաղկացեալ։

Սեբաստիոյ և Երզնկայի գաւառաց պահեստի զօրքերն եւս որք նախապէս ի զէն կոչուած չէին, հաւաքուելով ճանբայ հանուեր են որոշեալ տեղեր երթալու համար։

Խոտիմպուրկի Դուքսն և Ճօրճ իշխանն երբ մայրաքաղաքս գան, երեսրդի պալատան դարաստանի Բէօշկերէն միոյն մէջ պիտի բնակին որ յատկապէս կը կահաւորուի այս պահուս։

Բաբերդի նորընտիր կառավարիչ Ալի փաշա շաբաթ օրը Տրապիզոնի ճանբով իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

Կը յիշուի թէ Սերպիոյ օսմանեան հիւպատոսաց խնդրոյն համար կարգեալ յանձնաժողովոյ աշխատութիւնք աւարտած էին։ Արդ, այս խնդրոյ առթիւ պատրաստուած ծրագրոյն մէկ օրինակը Նախարարաց Խորհրդոյ մատուցուեր է ի քննութիւն և մէկ օրինակն ևս Պէլգրատի դահլիճին ղրկուեր է։

Տրապիզոնի տասանորդի տուրքը նախորդ տարիներու գումարէն մէկուկէս անգամ աւելի գումարով վարձակալութեան տրուեր է։

Լ. Հէրալտի Վանայ թղթակիցն օգոստ. 12/24 թուով կը գրէ յիշեալ լրագրոյն։

Այս տարուան նման բազմաթիւ օտարական այցելուք երբէք տեսնուած չէին ատ։ Անգլ. ուղեւորաց մէջ կը նշմարուէին Կարնոյ առաժամեայ փոխհիւպատոս Պ. Տէվէյ, ընկերակցութեամբ թէհրանի անգլ. դեր-հիւպատոս Պ. Կիւնիէի։ Քանի մ'օր յետոյ հասաւ Մուսուլի հիւպատոս Պ. Լանգ որ Եզրտրա փոխադրուած է և Պ. Քօրնէլիոս Կօրսիրա, անգլիացի ուղեւորն, որ Պաղտատէն կուգար։ Այս ամէն այցելուք տեղւոյս անգլ. դեր-հիւպատոս Պ. Պարնըմի հիւր եղան։ Նոյն միջոցին եկան նաեւ հունգարացի զինուորական բժիշկ մը, Տր. Ֆրէյ և իտալացի Տր. Ամատէօ որ պարսկական սահմանագլխոյն վրայ, Սէրայի առողջապահական բժիշկ անուանուած է։

Այսպէս, քանի մ'օր կրցանք ինքզինքիս Եւրոպա կարծել և պահ մը մոռցանք թէ հեռաւոր երկրի մը մէջ կը գտնուինք։ Հրաշք բիւրտ հրսանխարերէ։

Թէրանէի մէջ ժամանակէ մ'ի վեր շինուելու վրայ եղող ընդծովեայ ծովամարկիր շոգենաւակը կարմ և պատրաստ լինելով այսօր ծովը պիտի իջուցուի։

Որոշմամբ Նախարարաց Խորհրդոյ և կայս. Իրատէով յառաջիկայ 1303 տարուընէ սկսեալ տասանորդի տուրքը 11 ½ առ հարիւր պիտի առնուի, որոյ 10 ը տասանորդի, 1 ը հանրային շահուց մասուկներու և ½ նալ հանրային կըրթութեան պիտի յատկանայ։ Նոյնպէս այս վերջնոյն համար կալուածատուրքէ առնուած 6 0/0 տուրքն 5 0/0 ի պիտի իջուցուի։

Թուրքօ-պարսկական սահմանագլխոյն երկու կողմն համախմբեալ զինուորական զօրութիւնք առնթի մը կ'ըսպասեն ձերբակալելու համար քիւրդ աւազակապետ մը որ երկու հարիւրի չափ չարագործաց գլուխ անցած կերպ կերպ շահատակութիւններ ի գործ կը դնէ սահմանագլխոյն շրջակայ գաւառակաց մէջ։ Այս աւազակախումբ այնքան արագ կերպով կը գործէ որ ցարդ ի դերեւ հանած է պինուորական ամէն հարձումներն։

Աշիրէթի Շէֆերէք կոչուած աւազակախմբին պետ Եուսուֆ խան որ վերջերս դեպ ի ռուսական հողն յառաջանալով Սուբմլաղի կողմը բնակող քիւրդերուն վրայ յարձակած էր, ձերբակալուեր է և իւր վրայ գտնուած կողոպտուտներն ամբողջովին տէրերուն յանձնուեր են։

* * *

Աթէնքի աւստրիական դեսպանն ու մայրաքաղաքիս անգլիական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Բէնէտի երեկ կալաձէն ատ ժամանեցին։

* * *

Կառավարական բոլոր պաշտօնէից մէկ մէկ ամսական պիտի վճարուի այս օրերս։

* * *

Ուրբաթ աւուր Սելամլիքի հանդիսին ներկայ էին Սըր Էտ. Թորնթրն ու Տիկինը, սերպական դեսպանն ու Տիկին Կրուիչ, ընկերակցութեամբ դեսպանատան թարգման Թէրխան էֆէնտիի, Բրիւբի զինագործարանին ներկայացուցիչ Պ. Մէնսուրէն և Ազիզանդրիոյ հելլենական հիւպատոս Պ. Բէմբրիտիս։

* * *

Կը յիշուի թէ Սեբաստիոյ կուսակալ Սըրրի փաշայի յանձնարարութեան վրայ Եզմսական եւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեանց կողմէ յատուկ պաշտօնեայներ զրկուած էին յիշեալ գաւառը, տեղի ունեցած ինչ ինչ զեղծումներ քննելու համար։ Սեբաստիոյ նախորդ կուսակալ Ապէտին փաշա, որ այժմ նոյն պաշտօնով էնգուրի կը գտնուի, հեռագիր մ'ուղղելով Սըրրի փաշային խնդրած է որ գաւառին լրագրաց մէջ հրատարակուի թէ այդ զեղծումնը իւր պաշտօնավարութեան օրով չեն գործուած։

Սըրրի փաշա, ի պատասխանի, յայտարարած է թէ այդ զեղծմանց նախորդ կուսակալի օրով գործուած չը լինելն արդէն յայտարարուած է թէ՛ կառավարական պաշտօնատանց հետ եղած բանակցութեանց եւ թէ՛ լրագրական հրատարակութեանց մէջ։

* * *

Սելանիկի կեդրոնական նախորդ կառավարիչ Եուսուֆ Զիյա փաշա մայրաքաղաքս եկաւ։

* * *

Շէյխ-Իւլ-Իսլամի Գուռը պաշտօնապէս ծանուցած է ամէն կողմ թէ Գուրպան Պայրամի տօնը պիտի սկսի յառաջիկայ հինգշաբթի։

Ամերիկեան դեսպան Պ. Քօքս ընկերակցութեամբ իւր առաջին թարգմանին շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

* * *

Էնվէրը Շ-րէնք լրագիրը կը ծանուցանէ թէ սահմանագլխոյն վրայ գտնուած ռուսահպատակ եզիպտի Աշիրէթները Պայազիտի կողմերը կռիւ մ'ունեցեր են ճէլալի Աշիրէթներուն հետ եւ թէ տեղւոյն կառավարիչն, Էրզրումի կուսակալին հրամանին համաձայն, կուսոյ վայրն երթալով ռուս պաշտօնակալաց աջակցութեամբ հանդարտութիւնը վերահաստատեր է։

Որոշմամբ Պետական Խորհրդոյ եւ ըստ կայս. հրամանի, Բէօթահիոյ Սէտաֆ դատարանի Դայմագամ Մէմիշ Բիւշրի էֆէնտի պաշտօնակից եղած է մինչ մեղադրանաց համար զրոյց գործած է իւր պաշտօնավարութեան միջոցին։

* * *

Դատական Նախարարութիւնն, ըստ որոշման փաստաբանաց Կաճառին, ծանուցած է բոլոր դատարանաց թէ փաստաբան Ալի Բիզա էֆէնտի, որ իւր արուեստին անվայել ընթացքի մէջ դտնուած էր, փաստաբանութիւն վարելէ արգիլուած է երեք ամիս պայմանաժամու։

(Հաբէրտ)

Մեծ կղզի բնակող օտար դեսպանի մը (հաւանաբար Պ. Քօքսի) կառավարանը տեղւոյն ատրիկանութեան կողմէ ձերբակալուած լինելով, դեսպանը նամակ մ'ուղղեր է կղզեաց կառավարչին և նորա ազատ թողուիլը խնդրեր է։ Կառավարիչը թէեւ փութացեր է գոհացում տալ դեսպանին փափագանաց, սակայն նկատելով որ կառավարին ձերբակալման պատճառն էր իւր տէրն ու տիրուհին թուրք կնոջ մ'ընկերակցութեամբ կառքով պտտցուցած լինելն, իրողութիւնը Բ. Դրան ծանուցեր և խնդրեր է որ այս տեսակ դէպքերու կրկնումն արգիլելու համար միջոցներ ձեռք առնուին։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԾԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պէրլին, 3 սեպտ.

Պ. ոը Կրոս, երէկ իրիկուն ատ հասնելով, այս առաւօտ խորհրդակցեցաւ Պիսմարք իշխանին հետ. նմանապէս այցելութիւն տուաւ Վիլհելմ կայսեր։

Կայսրն անձնական ձեռնարկ մ'ըրած է Զարին քով՝ հաշտեցնելու համար զնա Պուլկարիոյ Իշխանին հետ։

ԼՈՆՏՈՆ, 2 սեպտ.

—Թայմս կը յայտնուի Ալեքսանդր Իշխանը բան մը պակաս չմեռուլ Զարին ներքոյ արժանանալու համար. բայց մեծ յոյս չի ցուցներ յաջողելու։

ԲԵՌԼԻՆԱՅԻՆ, 1 սեպտ.

—Մոսկովեայ Վեդոմոստ, Պ. Կատկովի թերթը, լուսն յօդուած մը կը հրատարակէ Ալեքսանդր Իշխանին դէմ, յայտարարելով թէ Պուլկարը հնազանդութիւն չենն պարտիր Ալեքսանդր Իշխանին, քանի որ նա անհաւատարիմ եղած է Ռուսիոյ։

ԼՈՆՏՈՆ, 1 սեպտ.

—Տեյլի Նիւ-ի կ'իմանայ թէ Զարն ետ կեցած է ի Սմիրնան իբրեւ «Կեդր. Ասիոյ Կայսր» թագ դնելու դիտաւորութենէն։ Զարն ինքզինք «Կեդրոնական Ասիոյ Կայսր» պիտի հռչակէ արդարեւ. բայց միայն Իւթոլով մը, և այն առթիւ հանդէսներ տեղի պիտի ունենան ի Սմիրնան, ի Պուխարա և ի Խիվա։

ՊԵՐԼԻՆ, 1 սեպտ.

—Պիսմարք Իշխանին թերթը, Նոր Տայլի Ազ. Զայտունգ, յիշելով Լեհաց եռանդագին ցոյցերն ի Նպատա Ալեքսանդր Իշխանին, կը հետեւցնէ թէ պուլկար վեհապետին անձնաւորութեան մէջ սպառնալից բան մը կայ Գերմանիոյ դէմ։ Նոյն թերթ նոյն իրողութենէն կը հետեւցնէ նաև թէ Պիսմարք Իշխանին հակառակորդ կուսակցութիւնը, Ազատականք և Անդրպատնականք, Ալեքսանդր Իշխանին կողմը կը բռնեն՝ Ռուսիոյ հետ Գերմանիոյ յարաբերութիւնները խանգարելու, եռ պատերազմ մը յառաջ բերելու, և գերմանական Կայսրութիւնը վտանգելու համար։

ՊԵՐԼԻՆ, 31 օգոստ.

—Նոր Տայլի Ազիտայնի Զայտունգ կ'ըսէ թէ Գերմանիա ո՛չ և է չսպէ չունի Պուլկարիոյ մէջ։ Ֆրանսան է որ կը պարտաւորէ զԳերմանիա զինուորական պատրաստութիւններ կատարելու։ Ֆրանսա չարունակ կ'ամենցնէ իւր զինուորական ոյժերը, և այս նպատակաւ դրամական մեծ զոհողութիւններ կ'ընէ, և Ֆրանսա միայն է պատասխանատու այն վիճակին յորում կը գտնուի Կեդրոնական Եւրոպա։

ԲԵՌԼԻՆ, 1 սեպտ.

—Պուտայի ազատման երկրորդ հարիւրամեկի հանդէսք այսօր մեծ շքեղութեամբ տեղի ունեցաւ Հունգարական ընկերութեան և Պուտա-Բէշտայի Քաղաքային Խորհրդոյն համագումար մէկ նիստով։ Կայսրը ներկայ էր նիստին, յորում կը տեսնուէին նաեւ պատգամաւորութիւնք, ներկայացուցիչք մայրաքաղաքին հունգարական ընկերութեան ընտրելագոյն մասանց։ Քաղաքապետն և մահառ նախարար Պ. Թիսէնի ճառեր արտասանեցին օրուան հանդիսին վրայ։ Կայսրը Ջերմապէս ծափահարեցաւ, և կեցաւ գրեթէ մինչեւ նստին վերջը։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 1 Սեպտ.

—Ի Զարլզ, առն երկրաշարժ մը տեղի ունենալով, շատ մը վնաս պատճառեց, եւ 60 անձինք փլատակաց տակ մնացին։

ԲՈՒՐԻԶ, 1 սեպտ.

—Պապն և Ֆրանսայի կառավարութիւնն իրաւախոհ եղան Զինասանի Կաթոլիկաց պաշտպանութեան խնդրոյն մէջ, երկուստեք միջին կարգադրութեան մ'ընդունելութեամբ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ հետեւեալ մասնաւոր հեռագիրն ստացանք Կարինէն.

ԿԱՐԻՆ, 24 օգոստ.

Երէկ իրիկուն (շաբաթ) քաղաքս ժամանեց վիճակիս առաջնորդ Դեր. Մաղաքիա Եպիսկ. Օրմանեան։

Ժողովուրդն յոյժ փառաւոր ընդունելութիւն մ'ըրաւ նմա։

Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին և Ներքին գործոց Նախարարին հետ։

Երզնկայի Ադգ. Ժողովրդեան՝ Սպարապետ Ալի Սայեպ փաշայի ուղղեալ շնորհակալութեան և գոհունակութեան ուղերձ մը ղրկած են ի Պատրիարքարան որով կայս. չորրորդ զօրաբանակի հրամատար Նաֆիզ փաշայի բարւոք պաշտօնավարութեան և երկրին ու ժողովրդեան անդորրութեան և բարգաւաճման մասին տարած անխոնջ ջանից համար իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն։ Ս. Պատրիարք Հայրը սոյն շնորհակալաց ուղերձն յատուկ թղթիով Բարձր. Սպարապետին ղրկեց իւր կողմէ եւս շնորհակալութիւն և գոհունակութիւն յայտնելով Նաֆիզ փաշայի բարւոք պաշտօնավարութեան նկատմամբ։

Երզնկայի վիճակին առաջնորդական փոխանորդ կարգուեր է Տ. Եղեկիել քահանայ Տ. Կարապետեան։

Վանայ բանտարկեալք նախ բան իրենց մասնական արձակումն, յղած են կարեւոր տեղեկագիր մը առ Ս. Պատրիարքն։ Սոյն տեղեկագիրն անցեալ շաբաթ մատուցուեցաւ Պոլիս գտնուղ Վանեցի պատգաւորաց կողմէ առ Նորին Սրբազնութիւն։ Մէկ պատճէնն ևս մեզ հաղորդուած լինելով, կը հրատարակենք մեր այս աւուր թուով։

Երէկ տեղի ունեցաւ Եէնի-Դոքուի ազգային երկսեռ վարժարանին մրցանակաբաշխութիւնը թաղին եկեղեցւոյն մէ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Զալաթիա, 25 օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐՔԵՏՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

	Դահեկան
Երեկ երեկոյ գոց. (Մինչ. D. 0։ բրն	15 33
Գլխաւոր գոցուածքն վերջը »	15 35
Բերսի մէջ ..... »	— —
Առաւօտուն բացուածքա »	15 36
Բարձրագոյն գին ..... »	15 39
Նուազագոյն » ..... »	15 36
Կէս օրին ..... »	15 38
Փոխառութիւն 1858)	22 20
» 1862) A.	
» 1860)	
» 1863) B.	14 30
» 1872)	
» 1865)	
» 1869) C.	15 36
» 1873)	

Ինիֆիէ եգիպտական

Իրեկ իրիկուն գոցուածքա	81 30
Այս առաւ. բացուածքա Գ. կ.	81 30
Կէս օրին	81 30

ԲԱՑԹԵՍՏՈՒՄՈՒ

Լօսիէթէ ժէնէրալ	Գ. կ. Ամբ. Լ.	3 7
Քրէտի ժէնէրալ	Գ. կ. Օսմ. »	5 30
Պանք ազ Գոսմ	» »	4 35
Սօս. Շանժ է վիլէր	» »	3 12
Թրամուէյ	» »	280
Բուժէլիի երկաթուղի	Ֆր.	35 25
Օպիկոսիօն ազ Բրիօրիթէ	»	—
Բուտենթուպի Լաբրիսմի	»	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 4 Սեպտեմբեր, ժամ 5 գոյր. 15 նրկ.

Ամբ. քանուիրակ	101
Օսմ. » Սերի Դ. բացուածք	14 3/16
» » » գոցուածք	14 3/16
» » » Ա.	22 1/2
» » » Բ.	14 3/4
» » » Գ.	14 1/8
Օթոման 1874	73 1/4
Փոխառութիւն 1877	85 3/4
Պանք Օթոման	9 7/8
Ռուսական փոխառ. 1873	98
Եգիպտական միացեալ (Ինիֆիէ)	73 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	95 3/8
Տպրա Սանիէ	74 3/4
Ցօմնիթալ (փոխառ. Լոչիլը)	94 1/4
Հունգարական պարտատոմսիկ 40 0/0	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	— —

Վիէննա, 4 Սեպտեմբեր, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 55
Օսմանեան երկաթուղի	16 60

Բարիզ, 4 Սեպտեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 նրկ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	109 97 1/2
» » 3 0/0	83 32 1/2
Օսմանեան քանուիրակ Սերի Դ. բացուածք	14 37 1/2
» » » գոցուածք	14 32 1/2
» » Սերի Բ.	—
» » Գ.	14 27 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	34 25
» Բէյրութի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթոման	497 50
Գրէտի Լիոնէ	537 50
» Ֆոնսիէ	1385
Բաժնեատոմ Լիոնի	1220 25
Սուէզի ջրանցք	2014 25
Ռուսական 5 0/0 1877ի	101
Իտալական Ռանթի	100 40
Եգիպտական միացեալ	372 50
Սպանիական (արտաքին)	61 1/4
Բրօրիթէ տրէյզ	357 50
0/0 Հելլենական	— —
Զէպ Լոնդրայի վրայ	25 28

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՍԻՈՅ

Պէրլինէն կը գրեն.

Սկսուեցան ձմեռնային արձակուրդները, դադարեցան մանկավարժութեան դասախօսութիւնները, և ես ուզեւրվեցայ ի Բերլին Հին-Հայաստանի աշխարհագրութեան առիթով պրոֆէսօր Հ. Քիբէրդի մօտ յաճախելու համար։

Հ. Քիբէրդ Բերլինի համալսարանի աշխարհագրութեան պրոֆէսօր և գերմանական աշխարհագրական ընկերութեան անդամ է։ Սրա հրատարակած քարտէզները թէ ճշդութեամբ եւ թէ գեղեցկութեամբ համաշխարհական նշանակութիւն ունին։

Հ. Քիբէրդը մինչեւ այժմ պարապում էր ընդհանրապէս բոլոր երկրների աշխարհագրութեամբ ու նոցա քարտէզները հրատարակելով, իսկ այս տեսակը մոգիր է բոլոր հրատարակութեանց շարունակութիւնը յանձնել իւր որդւոյն (գօկտօր փիլիսոփայութեան) և պարապել մի միայն Հին-Հայաստանի աշխարհագրութեամբ։

Հայաստանի աշխարհագրութիւնը նրան այնքան սիրելի է, որ նա դրա համար սովորել է հայոց լեզու, դաս առնելով Բերլինի հայոց լեզուի նախկին պրոֆէսօրից։ Պ. Քիբէրդը աւարտել է Մովսէս Խորենացի, Ղազար Փարպեցի, Եղիշէ։ Կարդացել հին-Հայաստանի աշխարհագրութեան վերաբերեալ բոլոր հնախօսութիւնները և մատենագրութիւնները։ Ուր և մի գիրք լոյս տեսնի Տաճկա-Հայաստանի վերաբերութեամբ Ռուսաստանում, Գերմանիայում, Ֆրանսիայում, Անգլիայում, իսկոյն Պ. Քիբէրդը ձեռք է բերում։ Ինչ գիտական և ճանապարհորդի Տաճկա-Հայաստանում, իսկոյն Քիբէրդը աչքը նրա վրայ է դարձնում և նամակագրութեամբ կամ անձամբ բոլոր տեղեկութիւնները ստանում։ Հարկաւոր ժամանակ Պ. Քիբէրդը Կ. Պոլսի գերմանական դեսպանի միջնորդութեամբ է ձեռք բերում տաճկաց պաշտօնական տեղեկութիւնները Տաճկա-Հայաստանի վերաբերութեամբ։ Զնայելով որ ամեն միջոց գործ է դնում այդ երկրի ուսումնասիրութեան համար, բայց և այնպէս մի քանի տեղեր, ինչպէս Մոկաց աշխարհը, Կորդուաց աշխարհը, Վանայ լճի արեւելեան կողմը, Բաբերդի շրջակայքը և այլն շատ քիչ յայտնի են։ Վիէննայի համալսարանի պրոֆէսօր Վունշ անցեալ տարի ճանապարհորդելով Տաճկա-Հայաստանում բաւական հարուստ տեղեկութիւններ է ուղարկել Պ. Քիբէրդի։ այդ տեղեկութեանց համաձայն Պ. Քիբէրդը անց, որ շատ փոփոխութիւններ պէտք է անի Տաճկա-Հայաստանի քարտէզում։

Անցեալ ապրիլ ամսին պրոֆէսօր Ա. Արծրունին ասել էր, որ պէտք է ամառը հայրենիք գնայ և այնտեղից տեղեկութիւններ գրի, բայց Քիբէրդը յանկարծ Իտալիա է ուղեւորում և երբ վերադառնում է, լսում է որ պրոֆէսօր Արծրունին Բրէսլաւի համալսարանն է տեղափոխուած։ արդէօք Պ. Արծրունին գնաց հայրենիք, այդ յայտնի չէ Պ. Քիբէրդին (*)։ Այդ մասին նա ինձ հարցրեց և ես դրականապէս պատասխանեցի, որ գնացել և մինչեւ իսկ հրապարակական դասախօսութիւն է արել։

Պ. Քիբէրդը հնարհակալութիւն յայտնեց Թիֆլիսի Կովկասեան աշխարհագրական ընկերութեան անդամ Բադդի մասին որ անցեալ յունվար այստեղ լինելով՝ մի քանի կարեւոր տեղեկութիւններ յայտնեց։ Նոյնպէս Կովկասի աշխարհագրական ընկերութեան եւ շուրջի մասին, որ երան հրատարակութիւններից միշտ ուղարկում է։

Մի քանի շատ կարեւոր տեղեկութեանց համար Քիբէրդը Պոլսի Գերմանական դեսպանատան միջոցով դիմել է տաճկաց տերութեան, բայց չենք գիտեր թէ պատասխան ընդունած է։

Պրոֆէսօր Քիբէրդը ասեց, որ այս վերջին տարին անգլիական օֆիցէրները և գիտնականները թէ յայտնի և թէ գաղտնի շատ ճանապարհորդութիւններ են արել Տաճկա-Հայաստանում, այնպէս որ անգլիացիներն աւելի քան մի որ և իցէ ուրիշ ազգ ուսումնասիրած են Տաճկա-Հայաստանը։ ուստի այդ անձանց տեղեկութիւնները ժողովելու համար մոգիր է նա մայիսի վերջը ուղեւորվել Անգլիա։

Քիբէրդը այժմ պատրաստում է երեք քարտէզ։

1. Մի Ֆրանսերէն քարտէզ մօտ 4 արշին երկայնութեամբ, որ պարունակում է Մեծ և Փոքր-Հայաստան, Կիլիկիա, ողջ Փոքր Ասիա, Ասորիք։ Ֆրանսերէն տպագրելու պատճառն այն է, որ արեւելքում աւելի ֆրանսերէն քան գերմաներէն է տարածված։ Սա կը լինի Քիբէրդի հրատարակած Հին-Հայաստանի քարտէզներից ամենամեծը, ճիշդ և ընդարձակը։ 2 թերթը տպուած է։ Մնացած չորսը մինչեւ փետրուարի վերջը պատրաստ կը լինի։ Ընդամենը 8 թերթից բաղկացած։

2. Մի քարտէզ Փոքր-Ասիայի, որ տարածվում է մինչեւ Վանայ լճի արեւմտեան եզերքը։ այս քարտէզը մի հսկայական քարտէզ է, մօտ 10 արշին երկայնութիւն ունի, գուցէ պատրաստ լինի երկու տարուց յետոյ։

3. Քարտէզ Հին-Հայաստանի։ Այս քարտէզը նոր է սկսում և պատրաստում է յատկապէս Հայր Ալիշանի խնդրելի համաձայն և նորա համար։ Քարտէզը գրված է հայերէն տառերով։ բոլոր պատմական անունները կարմիր թանաքով, նոր անունները սեւ, ջրերը կապոյտ, լեռները շագանակագոյն, նահանգները զանազան գոյներով։ Այս քարտէզը մօտ 6 արշին երկայնութիւն ունի։ ամիսիսում է իր մէջ Մեծ-Հայաստան, Փոքր-Հայաստան, Կիլիկիա, Հայոց-Մեսոպոտամիա։

(Մնաց)

(*) Պ. Քիբէրդը առանձին շնորհելով ասաց, որ շատ կը ցանկար պրոֆէսօր Արծրունու ճանապարհորդութիւնը Անդրկովկասում այդ երկրի երկրաբանական ուսումնասիրութեան համար, որ շատ աղքատ է։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՎԱՆԱՅ ԲԱՆՏԱՐԿԵԼՈՅ ԱՌ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ

Ամենապատիւ Տ. Յարութիւն Ս. Արքեպիսկոպոս Պատրիարք Հայոց Կ. Պոլսոյ և Նախագահ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան Խառն Ժողովոյ ի Կ. Պոլիս։

Սրբազան Հայր,

Ասկէց առաջ քանիցս գրած նամակներս կը յուսամք թէ ստացած էք։ մինչ մենք կ'ակնկալէինք որ մեր խնդիրը Ձեր Ամեն. Սրբազնութեան ջանիւք տակաւ պիտի դիւրանար և բանտարկեալքս արձակուէինք, ընդհակառակն վերջին շաբթուն մէջը թէ՛ երկու անձինք եւս ձերբակալուեցան (որք են Խաչատուր Սօլտխեան և Արարատ եկեղեցւոյ Թաղականութեան անդամ Նշան տղա Ճիզմէճեան) և թէ խնդիրը ստանալի կերպարան մը ստացաւ, վասն զի թէ՛ ընդհանուր դատախազը և թէ հարցաքննիչ դատաւորը շարժուս մեր դատին պատժական օրինաց 38րդ յօդուածին համաձայն ցնցիչ ընտ։ Ինչպէս յայտնի է, այն յօդուածը կառավարութեան դէմ ապստամբութիւն ընողներուն պատիժը կը սահմանդրէ։

Սրբազան Հայր, թէ՛ մենք և թէ՛ ամբողջ ժողովուրդը սարսափած գործին տարուած սոյն սարսափելի և բոլորովին անակնկալ կերպարանքին և ամեն տեղերի գրէթէ յուսահատ, պատրաստօք կը դիմենք Ձեր Ամեն. Սրբազնութեան իբրեւ հօր ստարակաց և խնդրոյ սոյն ծանր կերպարանը ներկայացնելով Սրբազնութեանդ, կուգանք խնդարհարար խնդրոյ ծագումը շարունակութիւնը և վախճանը նկարագրել։ որպէս զի Ամեն. Սրբազնութիւնդ լիուլի գաղափար կազմելով խնդրոյ ամենեղ և բոլորովին պարզ բնութեան վրայ, լսած այնմիկ կարենայ ընել հարկ եղած ամօրինութիւնները համօրէն ազգութեան 400 տարուան հաստատմութեան և մեր անմեղութեան ի պաշտպանութիւն։

Ոչ ոք քան զՍրբազնութիւնդ առաւել ծանօթ է այն ազգակործան կուսակցութեանց, որք 35 տարիներէն աւելի կը յուզեն զՀայն, տակ Պօղոս Սրբազանի անձին պատճառաւ։ Թողլով նոյն տարիներու պատմութիւնը, որ արդէն բոլոր ազգին մանաւանդ Սրբազնութեանդ ծանօթ են, կ'անցնիմք նորա վերջին երկուք ու կէս տարուց պաշտօնավարութեան պատմութեան։

Պօղոս Եպիսկոպոս 1883 հոկտեմբերին կեդր. Խառն Վարչութեան որոշմամբ բանտարկելով Վանայ Առաջ. տեղապահութեան պաշտօնը, լցեալ էր արդէն վրէժխնդրական տրամադրութեամբ, վրէժխնդրութիւն իւր նախորդ հակառակորդաց դէմ, և վրէժխնդրութիւն իւր վերջին պաշտօնավարութեան դէմ խլրտողներուն ընդդէմ։

Այդ Պօղոս Սրբազան իւր նախորդ եւ վերջին հակառակորդներն ուրիշ կերպով չէր կարող պատժել այլ թէ կառավարութեան պաշտօնից մէջ իւր հակառակորդներուն դէմ ընդհանուր կասիած մը յարուցանելով։ Քանի որ նախորդ կուսակալ Վսեմ. Հասան փաշայն պաշտօնի վրայ էր, Սրբազանը չը յաջողեցաւ. Հասան փաշայն իւր եօթնամեայ պաշտօնավարութեամբ քաջ ծանօթ լինելով երկրի բոլոր հանգամանաց, գիտէր արդէն որ Հայոց մէջ այդպիսի մեպարտ կարծիք մը իրականութիւն չունէր։ Սակայն երբ արդի կուսակալ Վսեմ. Հաֆիտ փաշա պաշտօնի անցաւ, Սրբազանը նորէն սկսեց իւր նպատակի գործադրութեան եւ այս անգամ յաջողեցաւ, վասն զի նորընտիր կուսակալը բնականաբար ամենօրեայ երկրի հանգամանաց, բնականաբար պէտք էր և պարտաւոր էր հաւատալ երկրի քրիստոնեայ ազգութեան մը պաշտօնական գլխոյն իւր հասարակութեան դէմ ըրած ամբաստանութեանց։

Թէ այդ ժամանակամիջոցէն ինչ ապէտներ անցան մեր հայրենակցաց գլխէն, ստոյգում կ'զգանք նկարագրելու։ Թէ ո՛րչափ մարդիկ իւր պաշտօնական կնքով ամբաստանուելով կեդր. կառավարութեան առաջ, երկրէն հեռացուեցան, ո՛րչափ մարդիկ կասկածանքով բանտարկուեցան և ի վերջոյ բան մը չ'ապացուցուելով արձակուեցան, ո՛րպիսի դէպքեր տեղի ունեցան, արդէն մեծամասնամբ ծանօթ են Ձեր Ամեն. Հայրութեան, զոր ասա կրկնել աւելորդ կը համարինք և որ եթէ Ձեզ ծանօթ իսկ չը լինին, տեղդ գտնուող մեր հայրենակիցներէն կարող էք խնդալ։

Այսպէս մեր հայրենակցաց դէմ տեղական կառավարութեան մէջ ընդհանուր կասկած մը գոյացաւ, որք բնականաբար կեդր. կառավարութեան ևս հաղորդուելով, կեդր. հայրական կառավարութիւնն ալ մասնակից եղաւ դոյն կասկածանաց։

Պօղոս Սրբազանի սոյն ընդհանուր եւ սոսկալի վարմունք իւր հակառակորդաց դէմ, հետզհետէ երեւան ելնելով, երկրի Հայոց մեծամասնութեան մէջ զզուանք պատճառեց և բնականաբար իւր վերջին պաշտօնավարութեան դէմ հակառակութիւն ստեղծեց, որ նախ խուլ կերպով սկսելով և ապա հետզհետէ չարունակուելով, ի վերջոյ մեծ և ընդհանուր կերպարան մը ստանալով, ֆէրմանի խնդրոյն ամիսիւ հրապարակ ելաւ. ո՛չ թէ Պօղոս Սրբազանի միակ յանցանքը փորձուեցաւ էր՝ որդ դէմ միայն հրապարակաւ բողոքուեցաւ, այլ փորձուեցաւ միակ առիթ էր որով որբազանի դէմ կրնար բողոքուիլ, զի բնականաբար չէր կրնար հրապարակաւ բողոքուիլ սրբազանի վերոյիշեալ գործերուն դէմ, զի հասկանալի պատճառներով այդ մասին դիւրութիւններ չկային։

Մինչ ժողովուրդը կը յուսար որ Պօղոս Սրբազանը պաշտօնակ կը լինի և թէ երկիրը կ'ազատուի նորա ապէ՛ էն, յանկարծ կը հասնի Ձեր Սրբազնութեան հրամանը, որով սեղանս նախորդ բոլոր ժողովները լուծուելով, նոր ժողովոյ ընտրութեան հրաման կը լինի։ Սրբազանը հրաման առնելուն, անմիջապէս իւր կուսակիցներէն Գործ. ժողով մը ընտրելով կը ձեռնարկէ նորոգ ընտրութեանց։

Դոյն հրամանը սոսկալի տպաւորութիւն կընէ ժողովրդեան վրայ։ Արեւի պէս ամենուն յայտնի էր որ Պօղոս Սրբազանի կուսակիցք պիտի չհեռին, զի Սրբազանը թէ՛ իւր ահագին ազդեցութիւնը և թէ տեղական պաշտօնէից անուղղակի ազդեցութիւնը ի գործ պիտի դնէր իւր կուսակիցները յաջողցնելով առաջնորդ ընտրուելու։ Ամեն ոք արդէն կը գուշակէր գործի ելքը, և այն Պօղոսը, որ Առաջ. Տեղապահ լինելով յաջողած էր այնչափ սոսկալի պատճառել, Սահմանադրական առաջնորդ ընտրուելով ո՛րչափ աւելի մեծ չարիքներ կը բերեր գործել և իւր վերջին հակառակորդներու դէմ ինչ փորձանքներ կրնար բերել, Ձեր կրնար չը գուշակիլ։

Ուստի իւր հակառակորդք որք նորին Աջջուխան անունը ստացան, ընտրութեանց համար Պօղոս Սրբազանի ըրած խարէութիւնները տեսնելով,—զի լուծեալ Գուսա. Ժողովը տակաւին երեք տարուան չէր ևն և 35 ընտրեալ անդամներէն 30 ներկայ անդամներ ունենալով, Պօղոս Սրբազանը ցոյց տուած էր թէ Գուսա. Ժողովը իւր տասնամեայ շրջանը լրացուցած լինելով հանդերձ, մեծամասնութիւն կորսնցուցած է,—բողոքեց ընտրութեանց դէմ, որք տեղի կ'ունենային, հակառակ օրինաց, ամբաստանելով տեղապահի մը ձեռամբ, ցոյց տալով որ Գուսա. Ժողովը թէ՛ իւր մեծամասնութիւն և թէ տակաւին շրջան ունենալով, օրինաւոր էր արդէն։ Ուստի նախ 206 և ապա 900 տորդագրութեամբ բողոքելով ընտրութեանց դէմ, խնդրեց որ ընտրութիւնք դադրին, խնդիրը զոր կրկնեցին մեր Կ. Պոլսոյ հայրենակիցք, առ Ամեն. Սրբազնութիւնդ ներկայացուցած 230 ընտրագրութեամբ հաշտաւոր հանդարտութիւն Իսկ Ամենապատուութիւնդ, նախ ընտրութեանց դադարումը հրամայելով, մինչ լրացրած մէջը եղած հրատարակութիւններով ժողովուրդը պատրիարքական որոշման ծանօթացած էր, մյուս կողմէն Սրբազանը յառաջ կը գտանէր ընտրութիւնները առանց ունկն դնելու պատրիարքական հրամանին։ Սոյն յայտնի հակառակութիւնը ժողովուրդը շփոթեցուցած էր. այդ դէպքս լրագրական տեղեկութիւնք ճիշդ էին, կամ որոտանի պարքը պատրիարքական հրամանին համաձայն էր, յայտնի չէր։

Սոյն պարադայից մէջը հասաւ Յունիս 22ի կիրակին և ժողովուրդն հրաւիրուեցաւ լիքաւարութիւն։ Գունդերով զօրքեր, ոստիկաններ և բոլիսներ լեցուցին եկեղեցւոյ գաւիթներն։ Որոմհեանս ժողովուրդն ընդհանրապէս ընդդէմ էր ընտրութեանց, ուստի Այգեստանի և քաղաքի քանի մը եկեղեցեաց մէջ քուէարկութիւնք խաղաղութեամբ արգիլուեցան, առանց երբէք ընդհարում մը կամ չփոթ մը տեղի ունենալու, ինչպէս անուշա խնացած էք թաղ. խորհուրդներէն և Ընտրող. ժողովներէն առ Ամենապատուութիւնդ ուղղեալ տեղեկագիրներէն, յորոց մանրամասնութիւնք իմանալ կարող էք։ Միայն Նորաշէն եկեղեցւոյն մէջ երկու կուսակցութեանց մէջ վիճաբեր ունենալով, զօրքերը միջամտեցին, սակայն չկրնալով բաժնել, երկիւղ ազդելու համար հրացաններ պարպեցին օդին մէջ։ Ո՞վ կարող էր երեւակայել որ կրօնական խնդրոյ մը առթիւ եղած այսպիսի անհնարն դէպք մը ի վերջոյ պիտի հանդարտէր կայս. բարեխնամ կառավարութեան դէմ ապստամբութեան նշան մը, գաղափար մը զոր Վանայ ժողովուրդը մտքէն իսկ անցուցել ոչիր համարած է եւ կը համարի յօրէ անտի երբ մեր ազգ սկսած է վայելել օսմ. բարեխնամ կառավարութեան հովանին։ Սրբազան Հայր, տարակոյս չկայ որ թէ՛ Ամեն. Տէրութիւնդ և թէ՛ համայն Հայ ազգը գիտէ որ Վանայ անմեղ ժողովուրդը այդպիսի ստորին նպատակ մը չէ կրցած և չկրնար ունենալ։ Ի՞նչպէս կարելի է որ մեռելը փայտի կտոր մը իսկ չունեցող ժողովուրդը կը համարուի ապստամբ, բան մը զոր բերանիս առնելն իսկ կը սոսկանք։

Մինչ յունիս 22ի վերոյիշեալ դէպքէն անմիջապէս յետոյ Վսեմ. Կուսակալն եւ ընդհ. դատախազն հեռագրելով ի Պոլիս, նոյն դէպքը կը ներկայացնեն իրրեւ ապստամբութեան նշան մը ընդդէմ կայս. զինուորաց, տեղեկութիւն մը զոր նոյն ժամանակ տեղս գտնուող Վսեմ. Ֆիքրի փաշան Հէլքեարի գաւառին նորընտիր կուսակալն կը հաստատէ, կ'ակնն ձերբակալութիւնք։ Յունիս 24-25ին կը ձերբակալուն 21 անձինք, 27ին 1 անձ, 30ին 2 անձինք, յուլիս 7ին 4, յուլիս 10ին 1. յուլիս 12ին 2, յուլիս 31ին 1 և օգոստոս 3ին 1 անձինք։ Ընդհանուր գումարն 54 անձինք։ Ասոնցմէ 26 անձինք բոլիսներու տեղեկագրովն եւ Պօղոս սրբազանի պաշտօնական թղթակիրներն ամբաստանուած են որպէս թէ քաղաքին Ս. Վարդան և Այգեստանի Ս. Յակոբ, Յայնրկոներ, Նորաշէն և Արարատ եկեղեցեաց մէջ շփոթներու մասնակցած են. 26 անձերէն 1ը կը վերաբերի Ս. Վարդան եկեղեցւոյն, 6ը Ս. Յակոբի, 7ը Յայնրկոների, 2ը, Նորաշէնու և 1ը Արարատ եկեղեցեաց։ Աւելորդ է ասել որ ասոնցմէ ոչ մին վերոյիշեալ դէպքերուն մասնակցած է, խնամ քիչերուն դէմ Պօղոսականներուն կողմէ վկայութիւն կայ։ Հինգ անձինք բոլիս Աւետիս էֆ. Պարթեւեանի տեղեկագրովն ամբաստանուած են, որպէս թէ յունիս 21ի շաբաթ երեկոյին օրինակելով տարածած են Մանուկեան տարագրութեամբ Գալշեանի քաշուած հեռաւեալ հեռագիրը «Պօղոս Սրբազան վստահացուցած էր վարչութիւնը որ ընտրութիւնները առանց չփոթի կար ի կատարել, վարչութիւնը ընտրութեանց դադարումը հեռագրեց» և որ այս թէ սոյն հեռագրի տարածման հետեւած է յաջորդ օրուան դէպքը։ Երկու անձինք Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ թաղականութենէն Պօղոս Սրբազանի մասուցեալ տեղեկագրովն ամբաստանուած են թէ յունիս 22ի առաւօտ, նոյն եկեղեցւոյ ընտրող. ժողովոյ անդամ դառալ, խօսած են թէ ազէկ է որ ընտրութիւն յաջորդ կիրակի աւուր մնայ, զի այսօր ինչպէս յայտնի է չփոթութիւնք պիտի լինին։ Սոյն դէպքովն ամբաստանուած էր նաեւ մէկ մը որոյ համար սակայն արձակման հրաման եղած է ինչպէս խնացանք, մի միայն այն պատճառով որ 34 անձանց մէջը միակ Պօղոսեան էր եւ հարիւրապետի մը ամբաստանութեամբ ատ բերուած էր։

Հարցաքննութիւնք աւարտած են։ Թուղթերը ընդհ. դատախազին ներկայացնալով, ընդհ. դատախազը յայտնած է իւր կարծիքը պատժական օրինաց 38 րդ յօդուածին համաձայն ցնցիչէ ընելով գործին։ Նոյն կարծիք յայտնած է նաեւ ընդհ. դատախազի օգնականն։ Գործը հարցաքննիչ դատաւորին ներկայանալով դատաւորը Պիտայէթի էֆ. նոյն կարծիքը յայտնելէ հրաժարեցաւ եւ պատժական նախագատ ատենի անդամ Օսման էֆ. որ 5 օր առաջ դատական նախարարութեան հեռագրական հրամանաւ պաշտօնակ եղած էր, հարցաքննիչ անուանելով նոյն կարծիքը նոնա ալ յայտնել տուին։

Այդ այսպէս երեք տեղերէ գործին այսպէս ծանր կերպարան մը տրուած լինելով, թուղթերը ներկայացուած են կամ պիտի ներկայացուին Հէյեբը էֆէնտիյէ վճռուելոյն որ չը գիտենք թէ ի՞նչ վճռ պիտի արտասանէ։

Միւս կողմէն մեր հակառակորդաց կողմէն գերմարդկային ճիգեր կը թափուին տուա վկայներով մեր վրայ դրուած ամբաստանութիւնները հաստատելու։ Հակառակորդք բոլիս Աւետիս Պարթեւեանի տեղեկագիր մը տալ տուած էին թէ շաբաթ երեկոյին յունիս 21ին Տէր Պօղոսեան Յովհաննէս էֆէնտի խօսած է եղեր որպէս թէ «Վաղը ապրիլ պիտի թափենք»։ սոյն խօսքը հ տատանելու համար մինչեւ ցարդ 10ի մօտ վկայներ փորձելով հակառ կը ընել միայն մէկ վկայ, ուստ զանազան խոստումներ ընելով յաջողեցան իրենց նպատակին հասնիլ վկայել տալ։

Գործը ինչպէս կ'երեւի դատաստանի պիտի ենթարկուի։ Մեր հարցաքննութեանց, հետեւապէս մեր անմեղութեան վրայ վստահ ենք, սակայն ի՞նչ օգուտ որ տեղս օրինաւոր վճռաստան մը չկայ մեր դատը պաշտպանելու համար։ Մեր կեանքը կախուած է դատաստանի արձակելիք վճռէն։ Տարակոյս չկայ որ Վսեմ. կուսակալը եւ ընդհ. դատախազը ամէն ջանք ի գործ պիտի դնեն մեր վրայ դրուած սոսկալի ամբաստանութիւնը հաստատելու, վասն զի ինչպէս կ'ըսուի վերոյիշեալ խնդրոյն պատճառ։ թէ Վսեմ. կուսակալը եւ թէ ընդհ. դատախազը պատուանշաններու և տասնեանների արժանացան։

30-45 օրէ ի վեր է որ բանտարկեալ ենք խուռն ընդ մահապարտից, վիճակնիս անտանելի է, կորուստնիս մեծ է, պատիւնիս և համարումնիս ոչնչացաւ, գործերնիս խանգարուած, խանութնիս փակուած է, ընտանիքնիս անտէր և անպաշտպան, չգիտենք ի՞նչ ընենք, ո՞ւմ դիմենք Բնականաբար մեզ դատախազ եղող Պօղոսեան կուսակցութիւնը, մեր դէմ իւր վրայ կը հանուին, որք կուսակցական կիրքէ կուրցած, առանց ի կրնս առնելու ազգին պատուոյն գալիք մեծ հարուածը, Պօղոս Սրբազանի պաշտօնանկութեան վրէժը մեզմէ լուծելու համար կը գործեն անդուլ։ Ցուսահատական վիճակի մէջ ենք։ Մեզմէ մէկն մայրը անցեալները իւր ատ ն (Պ. Կարապետ ժամկոչեան) այցելութեան գալով, երբ առնը կը վերադառնայ, սեղանին վրայ նստած, ահ կարապետս, քովս ըլլայիր ձեռքս պատառը քեզի տայի, ըսելով, արիւն կը հոսէ բերանէն և յանկարծամահ կը լինի թողլով քանի մը որբեր անտէր և անպաշտպան, կարօտ օրապահիկի, և ննջեցեալին մարմինը առանց լուսչկան քննութեան անմիջապէս հողին յանձնել կը հրամայուի։ Մենք իսկ չը գիտենք թէ մեր առնները ինչ ադէտներ պատահած են, որոնք թերեւս մեզմէ կը պահուին, ինչպէս իւր մօր մահը զուգկն պահուեցաւ, զի հակառակ եղած ջանից որդւոյն ընդ երաշխաւորութեամբ իսկ արձակման հրաման չը կրցաւ առնուիլ իւր մեր վերջին որդիական պարտականութիւնը կատարելու համար։

Ահա վիճակնիս և մեր գործոց ատիճանը, զոր նկարագրեցինք Ձեր Սրբազնութեան։ Ի՞նչ ընենք, չը գիտենք։ Օրմանեան Սրբազան չը միջամտեցաւ մեր խնդրոյն, Գեր. Յովհ. վարդապետ, ուստ բարվիցս դիմեցինք, ցարդ պաշտօնական դիմումնիս չը բրաւ, այլ մեզ նպաստաւոր ընթացք մ'ալ չունեցաւ, Խառն Ժողովը չը կրցաւ կազմուիլ, որպէս զի գոնէ ձեռնարկութիւն մ'ընէր մեր դատին, Պօղոսեանք ցարդ ընդդիմացան Խառն Ժողովոյ կազմութեան, թերեւս որպէս զի Ժողովը չը կարենայ պաշտօնական ձեռնարկութիւն մ'ընել մեր գործին։ Զորս կողմերնիս ամայի է, ուրիշ յոյս չէ մնացած մեզ այլ միայն Ձեր Ամեն. Սրբազնութեան գթասրտութիւն և բարձր արդարասիրութիւնը Սրբազնութիւնդ ամենէն աւելի կարող է դիտնալ որ Օսմ. բարեխնամ տէրութեան հովանոյն ներքեւ ապրող ո՛չ մէկ հայ անհատ մը այդպիսի միտք մը կրնայ ունենալ։ եթէ այդպիսի մեղաւորաս դիտում մը կենար, էր մինչ պնդուեցաւ որ ընդարձակուէին և հետեւապէս կուսակցութեանց դրգռման տեղի չը մնար։ Ո՞վ գիտէր թէ ընտրութեանց վրայ հսկելու համար գունդերով զօրքեր պիտի զրկուէին եկեղեցիները։ Ո՞վ զօրքերը հրաւիրեց, որի՞ ձեռքը ո՛չ թէ զենք մը, այլ փայտի կտոր մը տեսնուեցաւ, այնչափ որ լապտիթիւ տուներու մէջ եղած խուզարկութիւնք ե՞րբ ապացուցին մեր ազգին վրայ եղած անհիմն կասկածանքը։

Արդ պարատանօք և արտասուալիր աչօք դիմելով յատս Սրբազնութեանդ, կը խնդրենք Սրբազնութենէդ մեր խոնարհ հպատակութիւնը պարզել յատս կայսերական գահոյից և Ն. Օգոստ. Վեհափառութենէն խնդրել շնորհ և իւր անգին գթասրտութիւնը և արդարասիրութիւնը իւր հաստատամիտ հպատակաց ապատութեան համար։

Կը մնամք ամենախորհ որդիք Սրբազնութեանդ.

(Դրոշմագրուած է դիմաց 33 քանդակներով)

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏՔ

ՄԻԹԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

Ծանուցանելով Պատ. Ծնողաց եւ խնամակալաց թէ Վարժարանս Սեպտ. 1/13ին վերսին իւր տարեկան ընթացքն պիտի սկսի, կաղաչէ վարչութիւնը որ ամէն նոյնին աշակերտելու փափաքողներն առանց յապաղման վերոյիշեալ օրը վարժարանս մտնելու բարեհաճին։

Ս. Ք Ր Ի Զ

Հ. ՆԻԿՈՂԱՈՍՈՍ ԱԻԲԷՐԵԱՆ

2—3

ՐՈՊԵՐԹԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սոյն վարժարանիս յառաջիկայ տարին պիտի սկսի սեպ. 3/15 ին։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ի վարժարանն, Բուժելի Հիսար։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

ՑԻՒՍԿԻՏԱՐ

Սոյն վարժարանին, որ տասն տարիներէ հետէ անընդհատ յարատեւութեամբ և կանոնաւորութեամբ կատարեալ նախնական և երկրորդական ուսմունք, պարապոյ աւուրք կը լրանան յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1, երկուշաբթի օր։

Ուստի աշակերտք պարտին վերադառնալ ի վարժարան նոյն օրէն մինչ Սեպտեմբեր 9, երեքշաբթի առաւօտ, յորում տեղի պիտի ունենայ դասախօսութեանց վերսկսումը։

Նոր աշակերտաց ընդունելութեան համար Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ, Ցնորէնութիւնն ամէն օր պատրաստ է տեսակցիլ ծնողաց հետ վարժարանին մէջ։

Հէնդպէր—Ցնորէն

Ռ. Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

1886 Օգոստոս 12 5—8

Ա Զ Դ

Մեծաւ հաճոյքով կը ծանուցանեմ այն անձին որ օգոստոս 31ին դրամատուէս 16 դրուշի գնած է Ցուսատանի Ազգային Պանքային Փոխառութեան 75053 թիւ արժէկիպին բռնուէսը, թէ այդ տոմսը շահած է 10,000 ֆրանք։ Այս գումարին զուտ ար

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՆ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,591,956
ՀԱՍՍՏԹ 1884 ՏԱՐԻՈՅ 1,718,462

ՆՈՐԹՀԲԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 2,993,181
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐԻՈՅ 828,858

Ընկերութիւնքս Պորսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 11,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 500,000 — 'Մ Ա Ր Ի Թ Ա Ց Մ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. Ոսկի 120,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիոյ Գոմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1859 ԻՆ

244, Բերայի Մեծ փողոց, 244

Կալաթա-Սերայի ոստիկանատան դէմ առ դէմ

Այս առաջնակարգ հաստատութիւնը վաղուց ծանօթ է մայրաքաղաքիս բժշկաց և հասարակութեան՝ իւր դեղերուն լաւ պատրաստութեամբ և արտադրութեանց ընտիր տեսակով։

Բաւ է ուրեմն նշանակել թէ Կեդրոնական դեղարանն՝ իւր համբաւը գիտութեանց յառաջդիմութեան մակարդակին հաւասար բռնելու համար՝ Եւրոպայէն կ'ստանայ ամէն նոր մանաւանդ բնութիւններն և դեղերն որք արդար յաջողութիւն մը վաստակած և մայրաքաղաքիս Բժշկական Մարմնոյն հաւանութեան արժանացած են։

ԴԵՂԱՐԱՆԸ ԲԱՑ Է ԳԻՇԵՐՆԵՐՆ

ամէն ժամ և պատշաճեալք միշտ պատրաստ են հասարակութեան տրամադրութեան ներքեւ դնելու իրենք զիրենք, թէ՛ գիշերն և թէ՛ ցերեկն։

ՄԱՏԻԱՍ Ա. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԾՈՒՆՈՅ ՄԱԼՈՒ ՆՈՐՈՂՈՒՐԸ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ո՛երմակ ընկած մազերուն գոյն, վերնիճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կենդանը, ոյժը և աճումը։ Ցաւնոտ թեւերը շուտ մը անեւելոյն կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մեկ շիշը կը բաւէ։" Այդ փորձը ունեցող ամէնքը որոնց մոխրագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և Ճարտար տեղերը մազով ծածկուեցան։ Դեղերկ չէ. և տեսնելու դեան մը չըներ։ Եթէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենցաղի մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր գէնն Ա. Ա. Ալլենի Հաւուշ Խարտեան մազ նորոգելի։ (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գրասենեակը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Ղրկելու Խարիշ ու Նիւս Եորք։ Կը վաճառուի ամէն սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անդրեայի դեղագործներու քով։

Կը գտնուի Ն. և Ժ. Գանդիւք եղբարց բրիտանական դեղարանն, Բերա, Մեծ փողոց. Էտմոնտ Գարուանա, Անգլիական մթերանոց, Եր. քսէք Դալաքրբմ. և Իզիտոր Լագանտէլլա, 433, Բերա Մեծ փողոց։

ՀԱՆՐԱՋՐԱՑԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալլիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

PASTILLES DIGESTIVES. — Այս շաքարները Վիշիի մէջ պատրաստուած են Ջերմուկներէն ելած աղով, ախորժահամ են և ապահով դարման մ'են դիւրամարսութեան դէմ։

SELS de VICHY pour BAINS. — Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշիի երթալ։

Կեղծէն զգուշանալու համար, տոյն դեղերու և չիշերուն վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ գրօշմը։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղագործաց քով։

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ

ԳՐԱՍԵՆԵԿԻ ԱՌԱՐԿԱՅԻՑ

Գործարան վաճառականաց՝ պոստաքիւրս

ՄԻԿԱՌԷԹԻ ԹՈՒՂԹ

ԿԼՈՊ

Ֆրանսական արտադրութիւնք և ամենքն ա ընտիր

ԳԻՆԵՐՆ ՑՈՅԺ ՉԱՓԱՒՈՐ

Մենաշնորհ և գործակալ վաճառականք

Գաւառական յանձնարարութիւնք

Սուլթան Համամ Ֆրանքլեան խան, Թիւ 1 և Թիւ 27 ու 28 Զարշըը խան, ՊՈԼԻՍ։

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Ի ՊԱՇՏՊԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՅԻՆ ԱՆՃԵԼԱՒ ԵՕԳՈՒԾՈՒՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

Սոյն կազմատան մէջ ամէն տեսակ գիրքեր և տուփարներ կը կազմուին չափաւոր գիներով։ Կազմատունը ունի եւրոպական ընտիր գործիներ նորագոյն կատարելութեամբք շինուած, և կարող է ամէն տեսակ գիրքեր պատրաստել յոյժ ընտիր և հաստատուն կազմով։

DEUTSCHER Handels-Verein

ԳԵՐՄԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՊԷՐԼԻՆ

ՅԱՐԳԱՐՈՒՄՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ,

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ հանրօգուտ շինութեանց, նախարարութեանց, քաղաքային վարչութեանց համար են։

ՇԻՆՈՒԱՆԱՆԻՒՔԻ երկաթուղեաց։

ՇՈՓԵՆԵՐԻ, ջրաչարժ և հողմաշարժ մեքենայք, ջրհանք են։

ԵՐԿԱԹԳՈՐԾԱԿԱՆ և ճարտարական մեքենայք։

ԳՈՐԾԻՔԻ ամէն տեսակ։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ լուսաւորութիւն։

Գերմանական Առեւտրական Ընկերութեան ներկայացուցած հաստատութեանց ապրանաց մանրամասն ցանկերն և ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ իւր գործակատարներն ի Կ. Պոլիս.

ՀԻԿՕ և Ֆրիէտր Լ.ԱՒԴԷՐԶՈՒՆԿ Ֆրնտքլեան խան, 15 և 16, Կ. Պոլիս

ԴԵՂԱՐԱՆ

Պ. և Հ. ՔԻՉԻՔԻԲԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Պոլիս Նոր-Էջն Էջ-Իբ Ռ։- 77

Զափաւոր գնով և արագապէս կը գործագրուին եկած դեղագիրները

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ

Պ. և Հ. ՔԻՉԻՔԻԲԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԵԷՆԷ Ծ.Ա.Ի. Էջ-Ը Ռ։- 26

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՍՈԼՃԱԹՈ, ՉԱՆՆ ԻԿ ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԴԱՂԴԻԱԿԱՆ ԴԵՂԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՆՐԱՁԻՆ ՁՈՒՐ ԱՐԵՆ ՏԵՍԱԿ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ՔԻՆՆ Ա. ՔԱԼԻՊԷՆԱՑԻ

Մ. ՊԷՅԼԻԽՃԵԱՆԻ

Այս յոյժ ախորժահամ բուժական բամպելիքը ընդարձակ գործածութեան մը տուած է քիչ տարիներու մէջ իւր անխախտապէս կազդուրիչ ներգործութեան շնորհիւն, որ տկար, ժիգոյն և ընդհանուր առմամբ վատառողջ կազմութեանց ապաքինութիւնը ապրուադոյն միջոց է։

Կը վաճառուի Պոլսոյ կողմը կամուրջին գլուխը Քիչիչիքեան Եղբարց դեղարանը թիւ 77. կը գտնուի նաեւ ուրիշ դեղարաններու մէջ։

Կը յանձնարարուի մանաւորապէս գեղեցանալ կեղծ չինուածներէն։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Մովսէս, գեղոյին և ցամաքային ապահովութեան,

12 և 13, Զինելի-խան, Պոլիս

Սարգսագրեալք, Տ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ եւ Ս. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ, պատիւ ունին ծանուցանել վաճառականաց թէ Ընդհանուր Գործակատար անուանուած են Մանհայմի ՌԷԱՍՍԻՈՒՌԱՆՍ ՍԱՐԻԳԻՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ։

Compagnie de Ré-Assurances Maritimes de Mannheim

Այս ընկերութիւն, Պայմանագրութիւնամբ հաստատուած կապուած վճռելով ծովային ապահովագրութեանց ուրիշ ընկերութեան մը հետ, ունի ընկերային միացեալ դրամագլուխ մը Փր. 15,000,000

Դրամագլուխ չմշաբերեալն հանուած 7,500,000

Պահեստի դրամագլուխ 775,000

Պահեստ առանձնեալ վտանգներու և չվճարուած մասուց համար 1,750,000

Ուրեմն, Մանհայմի Ռեասուրանս Մարիթիմ Ընկերութիւնն ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ ապահովում, առագաստանաւով, երկաթուղով եւ ներածեալ կամ արտածեալ ապրանաց ապահովագրութեան համար։

Ընկերութիւնս նաև մասնակից է «ԱՐԺԷՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ»

Union pour l'Assurance de Valeurs

և հինգ ընկերութեանց համերաշխութեան ներքեւ,

սրք 30,500,000 Ֆրանքի

դրամագլուխ մ'ունին, յանձն կ'առնու ապահովագրել ամէն տեսակ արժէք, արժէքեղէն, կտրոն, պանդուխտս, գոհարեղէն եւ, որք կը զրկուին թղթատարութեան և սուրհանդակաց միջոցաւ։

Այդ ընկերակցութիւնները կազմով ընկերութեանց անուանքն տպագրեալ են ապահովագրութեան մատրակաց վրայ։

Ընկերութեան Վարչական խորհրդոյ անդամք են.

Թ. Էրգէարտ, նախագահ Գաբրի հոնական Պանքային

Ֆ. Լինկլէարն, նախագահ

Շ. Ֆունք, տեսչն Վարի հանն. Պանք

Ս. Հարդոմէնիս, հիւպատոս Հոլանդայի

Տր. Ֆ. Հէնդ, տեսչն հանն Գրաբի Պանք.

Շարլ Բայս, հիւպատոս

Ֆ. Սիբիս, երեսփ. Գերմ. դեր-նախագ.

Տր. Ռ. Շդայնր, նախագահ Վիրթեմբերգի Ֆէրրայնս Պանքային

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալութեան գրասենեակը։ Պայմանները և գներն յոյժ չահաւէտ։

Գոմերը-Լոպանթաբէր, Հ. Օպէռ, փոքրագէտ Վէրիրպասի ծովային գործոց գրասենեակն, Սարնըշլը խան, 6, Կալաթա։

Ընդհանուր գործակատար

Տ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ եւ Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ

ԱՆԱՄՆԱԲՈՑԺ ՄԻՆԱՍ ԷՄԻՐԵԱՆ

Ջիերու, կոպերու և չանց հիւանդութիւնները կը դարմանէ և առ ու ծախի ամէն նոյն կենդանեաց առողջ կամ հիւանդոտ մասերն հանկնալ ուզողները կը գտնեն։ Պէտք է դիմել Պոլիս Պահէշ-Գարու Մէրուանիֆէնեան էֆէնտիի դեղարանը, կամ իր բնակարանը Իսկիւտար Պաղարջըք հ՝ ա-ալէյ փողոց թիւ 24։

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՈՑ

Ընդ Դէլ Ռէբլիպ, Կ. Պոլսոյ և Օրէսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէբանգ.	4,500
Անճէլ	3,000	Պարենկ.	4.300
Արկ	4,300	Պարսարի	2,500
Պասսանս	3,500	Պիլ	2,000
Գլորտիս	2,200	Նէրս	2,000
Պրավ	2,000	Օթելլ	5,000
Գէլրա	2,600	Օրլանս	3,000
Գայիրս	2,500	Գրանգ.	4,500
Գամէս	2,400	Գէգ.	2,000
Գաս.	2,000	Բասֆիք	1,200
Գոսֆ	2,700	Բալերմ	3,200
Տիս	2,500	Բասդեր	1,700
Տամիս	1,800	Բիգ.	2,800
Էրաք	2,600	Բիսարթ.	4,400
Տրագ.	2,600	Բիսարս	3,200
Թալ.քան	800	Բոլլ	3,000
Գիտս	1,700	Բամնս	5,500
Գրամինկ.	1,600	Բամս	3,500
Կայիրս	5,500	Պալէրմ.	4,000
Կիգանս	2,200	Պաքֆ.	2,000
Կոզ	1,800	Պիլիս	2,000
Կրոսս	2,200	Պորէնգ.	4,300
Չանկ		Թասս	1,200
Հերս	2,000	Թ. Ուիլլզ	3,000
Հիսալկ	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմպերդ	1,200	Թալբոտ	2,800
Ճիս	2,300	Քանգ.	3,600
Գէլս	2,000	Նէստոս	4600
Գօնս	2,200	Զէրս	3,000
Լէս	2,000	Զերս	41,0

Սալէրս չոգենաւը, նաւապետ Ռոմբրս, ընդհանուր վաճառքով Հալէն ասա հասած է։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայէ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՅՐԼԷՏԷՐԻԲ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալ

Թիւ 17-18, Քիչիչիք Միւլէթ Հան Ղալաթիա

514

ՄԱՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մանչեսթրի դէմ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Գանգես	4200	Ոգիրկա	3000
Ֆէզոս	4000	Սասրթս	3000
Օսմանդի	4000	Նէրթիս	3000
Մէսոսպրիս	3250	Բէրա	3000
Թիրս	3250	Լօրիս	800
Մակսաբա	3250	Օրնտա	800
Մարիեթիս	3250	Սէտլ	700

Բէր- շոգենաւը, նաւապետ Ֆորիրդը, Օտեսայէն ասա հասաւ և ի ժամոյ Լիվերբուլ պիտի մեկնի Մայլ ալի ճամբով։

Մարիեթա շոգենաւը, նաւապետ Օզդրրն սեպտ. 6ին Լիվերբուլէն ասա կ'ելլապատուի ընդհանուր վաճառ քով։

Դիմել առ Թ. Թ. ՈՒԻԹՕՒ և ԸՆԿ.

Մէյսանալիզ փողոց,

Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄԹ ՄՈՒ և ԸՆԿ

Ս.Ն.Ն. 31, Ճէյմս Սգրիդ, Լիվերբուլ

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մանչեսթրի և Օրէսայի դէմ։

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետ
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքօ
Աբարան	2,500	Սոճէլ.
Աղբատիս	2,500	Բրուն.չանք
Լաքոնիա	2,500	Սիլիք
Մասեսանիա	3,500	Մարշ
Բուսվիլիա	2,800	Ֆոթերդիլ

Պէրնանա շոգենաւը սեպտ. 5ին Օսէասէն պիտի վերադառնայ և վերջին Օսէասա պիտի ուղեւորի։

Բասվիլա շոգենաւը սեպտ. 7ին Լիվերբուլէն ասա պիտի գայ և 10ին պիտի ուղեւորի Տրապիզոն և Պաթում։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Ս.Ն.Ն. Գործակալ

ՓԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՈՑ

Ոչ ոք ուզէ տարի մ'ապրիլ կը բռնէր Լիվերբուլ և Մանչեսթրի դէմ։

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունին Նիւ Եորքի, Պոսթոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամէն կողմերուն համար, Նեմանդէս Հալիֆ, Ռուլէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կոմոյոյի, Մանչէսդրի, Պրատֆորտի եւ եւ համար։

Ուղեւորաց հանար ամէն դիւրութիւն կընծայուի։

Ամէն շոգենաւու մէջ հայ կին ֆամբրդ մը

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հանգստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Ալէքս շոգենաւը սեպտեմբեր 16ին ասա կ'սպասուի։

Գործակատար ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒՆ

թիւ 1 Իզիզիք Հալի

փաշա խան Ղալաթա

511

ԱՆՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Ն. ԲԱԲԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Բերայի դէմ։ Կանոնաւորագոյն շաբաթ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մարսիլիէն որ սեպտեմբեր 2ին Մարսիլիայէն և սեպտեմբեր 3ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անգլիայի որ պիտի մեկնի սեպտեմբեր 6ին։

Ուղեւորք և ապրանք։

Նաւագէնքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՆԻՒԻ ԲՐԳՈՒԻ,

Թիւ 17-18 Քիչիչիք Միւլէթ

Մաշհանէ փողոց, Թիւ 141

514

ՅԱՐԼԷՏ. ԼԻՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՈՑ

Ամէն տեսակ ապրանք կ'ընդունի Նիւ Եորք և Լիվերբուլ և Ուրեւելեան գէմ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալեքսիան	2500	Գամմեան	3700
Ալբերտիան	2500	Գամմեան	3700
Անտարգեան	2500	Գամմեան	3700
Ամերեան	2500	Իպերիան	3500
Արաբիան	3700	Իպերիան	3500
Գալարիան	6000	Իպերիան	3500
Գուլկարիան	6000	Լիսպան	2200
Քարթեյեան	800	Լիկուրեան	2500
Սարենեան	2000	Լիսպան	800
Տուրս	700	Օրտոթոյ	700
Էմիրէն	3700	Բերսիան	3800
Ֆագիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալերնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՆՃՈՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատեաք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներ

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լանֆոնդէն.

Զմիւրնայ, Պ. Պ. Քարվիր եղբարք

Ալեքսանդրիա, Ի. Լ. Վահան և ընկ.

Մալտա, Ռ. Քանիվերդի.

Շիրա, Ռ. Մ. Մավրոկորտատոյ.

Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոլ և ընկ.

512

ՏԱՄՆ ՏԱՐՈՒՈՅ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՋԵՏԱՍԱՊԱՆ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ

ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ

Սենեկաց եւ զգեստուց համար

Ա. ՄԻԼԱԳՈՎԻՉ

Ի Սմիրնէ (Իզմիր)

Կեդրոնատեղի Ի Կալաթա, Մոմ-Հանէ Լայտ խան, 2։

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐԱՆՈՒԹԻՒՆ, ՊՈՒՅԿԻԼԴ ԼՈՒՍԱԳՐՈՒ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Ապրիլի (Ն. Տ.) 1886, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	4	6	8	2	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48
	Առաւօտ												Իրիկուն											
	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.
Կ. Պոլիս	6 30	6 58	7 22	7 45	8 12	8 40	9 40	9 44	10 20	10 48	11 22	11 50	1 32	2 21	2 49	3 23	3 51	4 25	4 49	5 22	5 52	6 20	6 39	7 20
Գումգապու	6 39	7 07	7 31	7 55	8 21	8 49	9 19	9 53	10 29	10 57	11 31	11 59	1 41	2 30	2 58	3 32	4 ...	4 33	4 58	5 31	6 01	6 29	6 49	7 29
Եէնի-գապու	6 43	...	...	...	...	8 53	9 23	...	10 33	11 01	11 35	12 03	1 45	2 34	3 02	3 36	4 04	4 38	5 02	5 35	6 05	...	6 53	7 33
Տարլա փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Յամանթիա	6 49	...	...	...	...	8 59	9 29	...	10 39	11 07	11 41	12 09	1 51	2 40	3 08	3 42	4 10	4 44	5 08	5 41	6 11	...	6 59	7 39
Եէնի-գուլէ	6 53	7 16	7 41	8 05	8 29	9 04	9 32	10 01	10 43	11 10	11 45	12 12	1 54	2 44	3 11	3 46	4 13	4 49	5 11	5 46	6 14	6 38	7 02	7 43
Մադրիտ	7 04	7 28	7 53	8 19	...	9 16	...	...	10 55	...	11 58	...	...	2 56	...	3 58	...	5 01	...	5 58	...	6 50	...	7 54
Ա.Ֆ Պեթիանս	...	7 37	8 02	8 31	...	9 25	...	...	11 04	...	12 08	...	...	3 05	...	4 07	...	5 10	...	6 07	...	7 ...	...	...
Քիւչիւք Չէք	...	...	...	8 40	...	...	...	...	...	...	12 16	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 08	...	...
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	1	47
	Առաւօտ												Իրիկուն											
	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 21	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	2 12	...	...	...	...	...	...	...	6 25	...	...
Ա.Ֆ Պեթիանս	...	6 30	...	7 44	...	8 40	...	9 39	...	...	11 21	...	...	2 21	...	3 23	...	4 23	...	5 22	...	6 15	6 36	...
Մադրիտ	6 42	6 40	7 27	7 54	...	8 50	...	9 49	...	...	11 31	...	...	2 31	...	3 33	...	4 35	...	5 32	...	6 25	6 49	...
Եէնի-գուլէ	6 21	6 52	7 39	8 06	8 34	9 04	9 38	10 01	10 44	11 16	11 44	1 26	2 15	2 43	3 17	3 45	4 19	4 48	5 16	5 46	6 19	6 38	7 03	7 14
Յամանթիա	6 28	6 56	7 43	8 10	8 38	9 08	9 42	...	10 48	11 20	11 48	1 30	2 19	2 47	3 21	3 49	4 23	...	5 20	5 50	...	...	...	7 18
Տարլա փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գապու	6 34	7 02	7 49	8 16	8 44	9 14	9 48	...	10 24	11 26	11 54	1 36	2 25	2 53	3 27	3 55	4 29	...	5 26	5 56	...	...	7 24	...
Գումգապու	6 38	7 06	7 53	8 20	8 48	9 18	9 52	10 10	10 28	11 30	11 58	1 40	2 29	2 57	3 31	3 59	4 33	4 57	5 30	6 ...	6 28	6 47	7 12	7 28
Կ. Պոլիս	6 46	7 14	8 01	8 28	8 56	9 26	10 ...	10 18	10 36	11 38	12 06	1 48	2 37	3 05	3 39	4 07	4 41	5 05	5 38	6 08	6 36	6 55	7 20	7 36
	...	...	...	—	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամէն կառամբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամաւելի հեռի կայարանայ մինչեւ քանող կառաքրոց մինչեւ Թիւ 1 և 2 կառախուցերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախուցերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վագոններ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վաճառական և ընդհանուր գործակալ

ՑԱՆՁՆԱԿԱՆԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

Դէորդ պէյ խան, Եիւրքէք Գալատրբրմ Ղալաթիա, Կ. ՊՈԼԻՍ

Միակ կեդրոնատեղի

ՄԻԼՆԷՔԻՒ ԳՐԱՄԱՐԿԵՂՔ

Որոնք գիրն կը գիտարէն կրնան և խորհրդեն

Գնողաց համոզման համար մեր վաճառատանց մէջ կը գտնուին վկայագրեր Լիվերպուլի մէջ եղած փորձերու ապացոյցներ։

ԲԼԱՔԷ ԱՐԾԱԹԵՂԷՆՔ

Անէջեր հաստատ գործարանէն

ՁՈՆ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԱՄԵԼԻՔ, ՍԿՈՒԱՏ ԵՒ ՁՄԵԼԻՔ

Նոյն վաճառատան

ԲԵԴՐԻԼԻ ԼԱՄԲԱՐՆԵՐ

Նոր կատարելագործութեամբք շինուած, երկու լոյսով

Վաճառատունս յանձնարարողներէն կրնան ամէն տեսակ ապրանքներ ապասպրել։